

ØF-rapport nr. 17/2008

Verktøy for Golfklubber

av

**Per Kristian Alnes og
Merethe Lerfald**

Østlandsforskning

Østlandsforskning er et forskningsinstitutt som ble etablert i 1984 med fylkeskommunene og høgskolestyrene/de regionale høgskolesentra i fylkene Oppland, Hedmark og Buskerud som stiftere i samarbeid med Kommunaldepartementet.

Østlandsforskning er lokalisert i høgskolemiljøet på Lillehammer og har i tillegg kontorer i Hamar. Instituttet driver anvendt, tverrfaglig og problemorientert forskning og utvikling.

Østlandsforskning er orientert mot en bred og sammensatt gruppe brukere. Den faglige virksomheten er konsentrert om to områder:

Næringsliv og regional utvikling
Velferd, organisasjon og kommunikasjon

Østlandsforskning sine viktigste oppdragsgivere er departement, fylkeskommuner, kommuner, statlige etater, råd og utvalg, Norges forskningsråd, næringslivet og bransjeorganisasjoner.

Østlandsforskning har samarbeidsavtaler med Høgskolen i Lillehammer, Høgskolen i Hedmark og Norsk institutt for naturforskning. Denne kunnskapsressursen utnyttes til beste for alle parter.

ØF-rapport nr. 17/2008

Verktøy for Golfklubber

av

**Per Kristian Alnes
Merethe Lerfald**

østlandsforskning

Tittel: Verktøy for Golfklubber

Forfattere: Alnes, P. K. og M. Lerfald

ØF-rapport nr.: 17/2008

ISBN nr.: 978-82-7356-638-6

ISSN nr.: 0809-1617

Prosjektnummer: 12127

Prosjektnavn: Verktøy for Golfklubber

Oppdragsgiver: Norges Golfforbund

Prosjektleder: Per Kristian Alnes

Referat: På oppdrag fra Norges Golfforbund er det utviklet et verktøy som kan bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet. Verktøyet skal ha en lav brukerterskel og de nødvendige dataene som inngår skal være lett tilgjengelig. Fokus er rettet mot finansiering av golfvirksomheten, pengestrømmer mellom virksomheten og det offentlige, aktivitetsnivå, samarbeid med lokale aktører og sysselsetting/frivillig arbeid. Verktøyet omfatter ikke ringvirkingsanalyser og de helsemessige aspekter ved et golfanlegg. Dette verktøyet vil gi en form for dokumentasjon og samtidig bidra til en synliggjøring og bevisstgjøring av den samfunnsmessige betydningen slike klubber/anlegg har i et lokalsamfunn. Verktøyet vil i tillegg gi grunnlag for å følge med på utviklingen i enkelte faktorer over tid. Dette vil også bidra til økt bevisstgjøring.

Emneord: Golf, verktøy, samfunnsmessig betydning

Dato: November 2008

Antall sider: 62

Pris: Kr 110,-

Utgiver: Østlandsforskning
Postboks 223
2601 Lillehammer
Telefon 61 26 57 00
Telefax 61 25 41 65
e-mail: post@ostforsk.no
<http://www.ostforsk.no>

Dette eksemplar er fremstilt etter KOPINOR, Stenergate 1 0050 Oslo 1. Eksemplar-fremstilling i strid med åndsverkloven er straffbart og kan medføre erstatningsansvar.

Forord

Østlandsforskning (ØF) har fått i oppdrag fra Norges Golf forbund å utvikle et verktøy som kan bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet. Denne rapporten skal tjene som en dokumentasjon og beskrivelse av verktøyet og hvordan det kan anvendes. I tillegg gir rapporten en gjennomgang av golfidrettens organisering og omfang i Norge.

Grunnlaget for verktøyet er lagt gjennom spørreundersøkelser og intervjuer av følgende sju golfklubber: Arendal og omegn Golfklubb, Gjøvik og Toten Golfklubb, Losby Golfklubb, Stiklestad Golfklubb, Vestfold Golfklubb, Kvinesdal Golfklubb og Haugaland Golfklubb. Haugaland Golfklubb har et godt samarbeid med kommunen og med næringslivet. Det er derfor også gjennomført intervju med ordfører Jorunn Skåden i Sveio kommune og en investor i anlegget (Managing Director Teleconsult: Thor Jostein Jacobsen). I tillegg har Hafjell Golf AS v/Per Nermo og Mjøsen Golfklubb v/Patrick og Eva Braastad gitt nyttige og verdifulle innspill i en innledende fase av arbeidet.

Norges Golf forbund etablerte en intern arbeidsgruppe som har bidratt i dette prosjektet. Gruppen besto av lederne av avdelingene Barn-, ungdoms- og breddeidrett, Klubb- og kompetanseutvikling, Anlegg og arrangement samt assisterende generalsekretær Rune Hauger. Sistnevnte har vært vår kontaktperson i Norges Golf forbund. Han har koordinert innspill og tilbakemeldinger fra gruppen, og selv bidratt med konstruktive innspill og tilbakemeldinger. Dette har vært til stor nytte i utviklingsarbeidet.

Alle de nevnte klubber og personer har uttrykt en veldig positiv holdning til prosjektet og vært imøtekommende. Vi takker alle som har bidratt og gjort det mulig å utvikle verktøyet, og håper det vil være til nytte for Golf-Norge i tiden fremover.

Lillehammer, november 2008

Svein Erik Hagen
forskningsleder

Per Kristian Alnes
prosjektleder

Innhold

1	Innledning	7
1.1	Bakgrunn og formål med prosjektet.....	7
1.2	Metode.....	8
1.3	Utvalg.....	9
2	Golfidrettens organisering og omfang i Norge	11
2.1	Organisering	11
2.2	Omfang.....	12
3	Utredninger og analyse på området	17
3.1	Tidligere utredninger og analyse knyttet til idrettens samfunnsmessige betydning....	17
3.1.1	Ringvirkninger	19
4	Resultater fra skjemaundersøkelser og intervjuer	23
4.1	Presentasjon av resultater pr indikator i verktøyet	23
4.1.1	Inntekt og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund.....	23
4.1.2	Aktivitetsnivå 2007	24
4.1.3	Samarbeid med næringsliv (næringsaktører) og andre golfanlegg.....	25
4.1.4	Sysselsetting 2007 (lønnen)	26
4.1.5	Tilleggsspørsmål i forbindelse med telefonintervju	26
4.2	Oppsummering resultat	26
5	Utforming av et endelig verktøy	29
5.1	Utvikling av indikatorene som inngår i skjemaet.....	29
5.1	Presentasjon av verktøyet.....	30
5.2	Om de 5 hovedindikatorene	31
5.2.1	Driftsinntekter og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund.....	31
5.2.2	Aktivitetsnivå i løpet av sesongen.....	34
5.2.3	Samarbeid med lokal næringsliv og næringsutvikling	44
5.2.4	Sysselsetting	45
5.2.5	Frivillig arbeid (ulønnet)	45
5.3	Rapportering og bruk av verktøyet.....	46
	Referanser	47
	Vedlegg 1: Prosjektbeskrivelse	49
	Vedlegg 2: Skjema	53

1 Innledning

Østlandsforskning (ØF) har på oppdrag fra Norges Golf forbund utviklet et verktøy som skal bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet. Verktøyet skal ha en lav brukerterskel og de nødvendige dataene som inngår skal være lett tilgjengelig. Dette setter visse begrensninger i omfanget av verktøyet. Fokus er rettet mot finansiering av golfvirksomheten, pengestrømmer mellom virksomheten og det offentlige, aktivitetsnivå, samarbeid med lokale aktører og sysselsetting/frivillig arbeid. Verktøyet omfatter ikke ringvirkingsanalyser og de helsemessige aspekter ved et golfanlegg.

I Norges Golf forbunds plan med å synliggjøre golfens samfunnsverdi, er dette verktøyet å betrakte som skritt én. Neste skritt i arbeidet er å ta for seg de helsemessige aspektene ved golfidretten.

1.1 Bakgrunn og formål med prosjektet

Det er gjennomført ulike prosjekter hvor formålet har vært å si noe om betydningen av idrettslig aktivitet. Én utfordring har vært, og er, at det er vanskelig å isolere og måle alle effektene. Et eksempel er det som i NIFs Idrettspolitiske dokument for Tingperioden 2007-2011 sies å være idrettens viktigste samfunnsbidrag, nemlig å "skape gode oppvekstvilkår for barn og ungdom, og en bedre helse og livskvalitet gjennom fysisk aktivitet for alle aldersgrupper" (s 3). Hvordan kan og skal dette måles og dokumenteres?

En annen utfordring er at det kan være ressurskrevende å registrere alle data som er nødvendig om en ønsker å si noe om betydningen av idrettslig aktivitet. Storparten av idrettslagene er i all hovedsak basert på frivillig innsats og har således begrensede administrative ressurser.

Dette verktøyet vil gi en form for dokumentasjon og samtidig bidra til en synliggjøring og bevisstgjøring av den samfunnsmessige betydningen slike klubber/anlegg har i et lokalsamfunn. Verktøyet vil i tillegg gi grunnlag for å følge med på utviklingen i enkelte faktorer over tid. Dette vil også bidra til økt bevisstgjøring. Prosjektbeskrivelsen er vedlagt (vedlegg 1).

Målet med prosjektet:

- Å utvikle et verktøy som kan bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning med vekt på lokalsamfunnet.

Premisser:

- Anvendelig verktøy som klubber enkelt kan benytte seg av – lav brukerterskel.
- Verktøyet må bygge på lett tilgjengelig data.

Avgrensninger:

- Verktøyet skal ikke omfatte ringvirkningsanalyser av et golfanlegg.
- Verktøyet skal ikke ta hensyn til den eventuelle helsemessige betydningen av et golfanlegg
- Utvikling av verktøy skal gjøres gjennom noen få klubbers deltakelse.

Utviklingen av et verktøy innbefatter to hovedproblemstillinger:

1. Hva skal verktøyet inneholde?
2. Hvordan skal verktøyet kunne brukes?

1.2 Metode

Det var høsten 2007 registrert 206 golfklubber i Norge. I arbeidet med å utvikle et verktøy for klubbene er det avgjørende at metoden som legges til grunn gir tilstrekkelig og dekkende grunnlag for å utvikle et slikt verktøy. Sentrale elementer i den forbindelse er hva et verktøy skal inneholde og hvordan det skal brukes.

Østlandsforskning har i prosjektperioden hatt kontakt med CERUT (Centrum för forskning og regional utvekkling, Karlstads Universitet). Bakgrunnen er at CERUT på oppdrag fra Riksidrottsförbundet har gjennomført et forprosjekt "Idrottens roll i samhället" (2007:5). I tillegg fikk de et oppfølgingsprosjekt fra samme oppdragsgiver. I utgangspunktet ble mulighetene for samarbeid vurdert. Det har vært samtaler og møter underveis for å gå gjennom grunnlaget og drøfte de ulike innfallsvinklene.

I tillegg har Østlandsforskning innledningsvis hatt møter med hhv Mjøsen Golfklubb og Hafjell Golf AS. Dette for å få innsikt i en golfklubbs og –anleggs (golfvirksomheters) organisering, aktiviteter, drift m.m.

Til grunn for dette arbeidet er det gjennomført en spørreundersøkelse som ble fulgt opp med intervju. Spørreundersøkelsene og intervjuene skulle ikke gi noen kvantitative svar for golfvirksomheten i Norge. Utvalgsstørrelsen ble derfor tilpasset en kvalitativ undersøkelse. Norges Golfforbund og Østlandsforskning har i samarbeid foretatt et utvalg av klubber som er bedt om å delta i utviklingen av et verktøy.

Skjemaet ble sendt klubbene i utvalget med oppfordring om å fylle ut og returnere skjemaet. Hver klubb har i ettertid deltatt i et telefonintervju. I tillegg er golf forbundet bedt om å kommentere på skjemaet.

Formålet med undersøkelsen var å teste skjemaet. Det innebar å få tilbakemelding på valg av indikatorer og om datagrunnlaget var relativt lett tilgjengelig. Videre om klubbene mente disse indikatorene var relevant i forhold til hensikten med skjemaet, herunder om indikatorene var dekkende og gode nok for utvikling av et verktøy. Videre var det viktig å få klubbenes innspill på evt. forhold/elementer som ikke er dekket av skjemaet. En vurdering av datagrunnlaget som ble samlet inn i forbindelse med at klubbene fylte ut spørreskjemaet inngikk *ikke* i prosjektet.

I samtaler med golf forbundet kom det frem at det er stor forskjell mellom klubbene når det gjelder samarbeid med lokale myndigheter, utnyttning av banen som grunnlag for videre næringsutvikling etc. Det ble derfor bestemt at utvalget skulle utvides med to klubber. Begge har mottatt skjemaet, og deltatt i et telefonintervju. I tillegg ble det gjennomført telefonintervju med en ordfører, og en investor.

Resultatet fra spørreskjemaene og telefonintervju, sammen med innhentet informasjon fra golf forbundet, klubber og litteratur danner grunnlag for utviklingen av verktøyet.

Verktøyet tar utgangspunkt i et skjemaoppsett i Excel med poster for de ulike indikatorene som inngår i verktøyet. Ved hjelp av innarbeidede funksjoner og makroer kan brukeren enkelt ta ut tabelloversikter og figurer som viser finansiering av drift, aktivitetsnivå, pengestrømmer, bruk av anlegg og sysselsetting/frivillig arbeid, fordelt innenfor og utenfor lokalsamfunnet.

1.3 Utvalg

Fem klubber har mottatt skjema for utfylling, to klubber har kun hatt en gjennomgang av skjemaet pr telefon og to klubber har deltatt som drøftingspartnere i oppstarten av prosjektet.

Mottatt skjema til utfylling:

- 1) Losby Golfklubb
- 2) Gjøvik og Toten Golfklubb
- 3) Arendal og omegn Golfklubb
- 4) Vestfold Golfklubb
- 5) Stiklestad Golfklubb

Alle fem klubbene har besvart skjemaene og blitt fulgt opp med et telefonintervju.

Gjennomgang av skjema over telefon:

- 6) Kvinesdal Golfklubb
- 7) Haugaland Golfklubb

Drøftingspartnere:

8) Mjøsen Golfklubb

9) Hafjell Golf AS

Haugaland Golfklubb har et godt samarbeid med kommunen og med næringslivet. Det er derfor også gjennomført intervju med Ordfører Jorunn Skåden i Sveio kommune og en investor i anlegget (Managing Director Teleconsult: Thor Jostein Jacobsen).

2 Golfidrettens organisering og omfang i Norge

Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) har følgende visjon:

"Idrett for alle".

For å nå denne visjonen er "En åpen og inkluderende idrett" valgt som hovedmål for idrettspolitikken i tingperioden 2007-2011 (Idrettspolitisk dokument). Dette skal bidra til å:

- "Gi flere barn, ungdom og voksne et bedre tilbud.
- Prioritere grupper som ikke finner seg godt nok til rette i idrettslagene.
- Vise respekt for menneskeverdet og sikre like muligheter for vekst og utvikling.
- Øke det frivillige engasjementet og den lokale verdiskapingen" (s 3 Idrettspolitisk dokument, tingperioden 2007-2011).

Av Norges Golfforbunds virksomhetsplan 2008-2009 fremgår at visjonen til golfforbundet er:

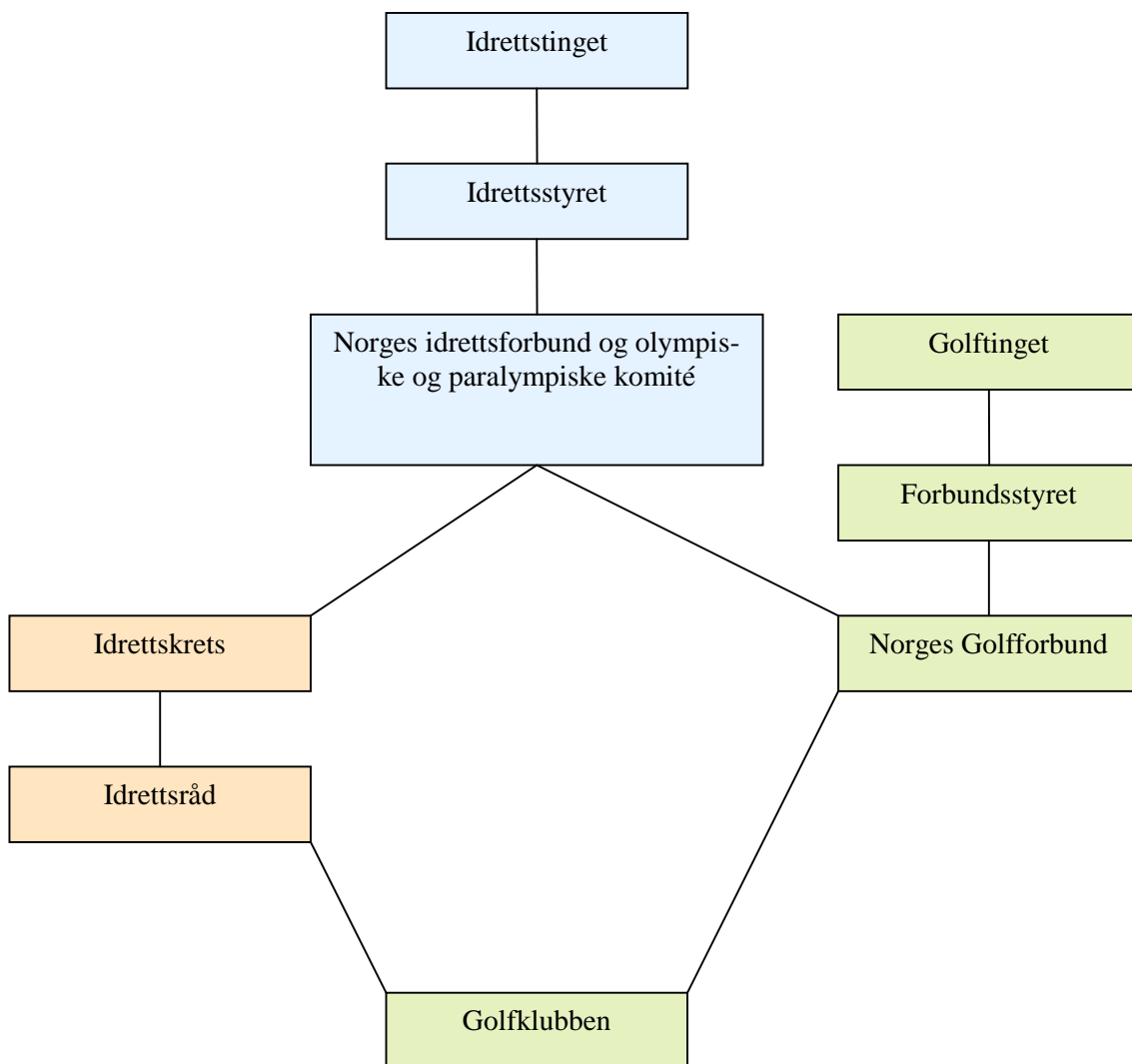
"Golf - en idrett for alle".

Konkret innebærer det et mål om at alle som ønsker det skal gis mulighet til å utøve golf ut i fra egne behov og ferdigheter. Golfidretten skal være åpen, ærlig og inkluderende. Av virksomhetsplanen fremgår at hovedmålet er "Flere og bedre golfspillere" (s 5).

Det er spesifisert suksesskriterier for å nå hovedmålet. Det er videre spesifisert mål for "Flere golfspillere" og mål for "Bedre golfspillere". Begge disse er relatert til breddeidretten. I tillegg er det fastsatt resultat- og prosessmål for toppidrettssatsingen.

2.1 Organisering

Idrettstinget er norsk idretts øverste organ. Tilsvarende er Golftinget norsk golfidretts øverste organ. I Figur 1 nedenfor fremgår organiseringen av norsk idrett spesifisert for golf. Til forskjell fra andre særforbund har ikke golfforbundet egne særkretser.

Figur 1. Organisering av norsk idrett, her spesifisert for golf
 Kilde: www.idrett.no og www.golfforbundet.no

2.2 Omfang

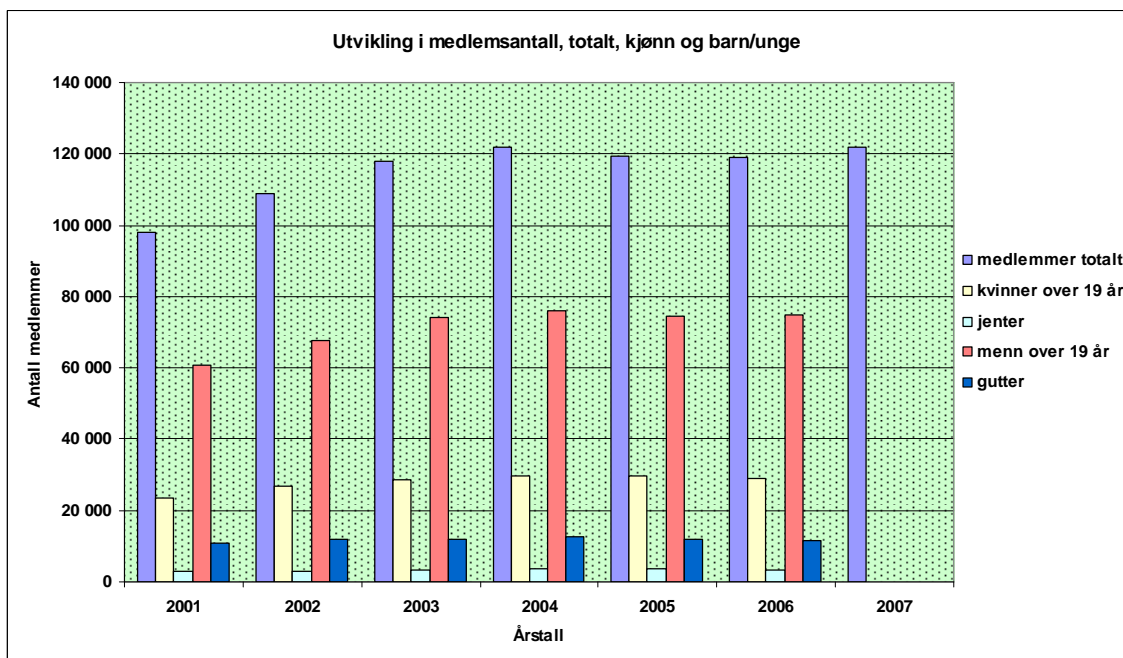
Norsk golfsport har hatt en betydelig vekst de siste 10 årene. Fra å ligge på ca.50 klubber på midten av 90-tallet, var det høsten 2007 registrert 206 klubber. Av golfforbundets egne tall fremgår at det pr 31.12.2007 var registrert 121 785 aktive i disse klubbene. En gjennomsnittsklubb har da 588 medlemmer. Landets største golfklubb er Haugesund Golfklubb med i overkant av 2 500 medlemmer. De 10 største klubbene (utgjør 5 % av antall klubber) har 16 % av medlemmene. Til orientering er det i idrettsregistreringen pr 31.12.07 registrert 107 592 aktive i golfforbundet. Avviket skyldes sannsynligvis at det er en del klubber som har glemt å registrere

innen fristen. Tidligere år har det kun vært mindre avvik mellom golf forbundets egne tall og tall fra idrettsregistreringen.

Akershus er fylket med desidert flest golfmedlemmer (19 %). Deretter følger Rogaland, Buskerud, Vestfold og Østfold. Relativt sett er det fylkene Buskerud og Vestfold som har flest medlemmer sett i forhold til totalt folketall i fylket. I både Buskerud og Vestfold utgjør andelen medlemskap i en golfklubb 5 % av befolkningen, mens tilsvarende i Akershus, Østfold og Sogn og Fjordane er 4 %. Andelen medlemskap i forhold til befolkningen utgjør 1 % i Oslo, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Det må her bemerkes at det er en del golfspillere med medlemskap i en annen klubb enn i bostedsfylket.

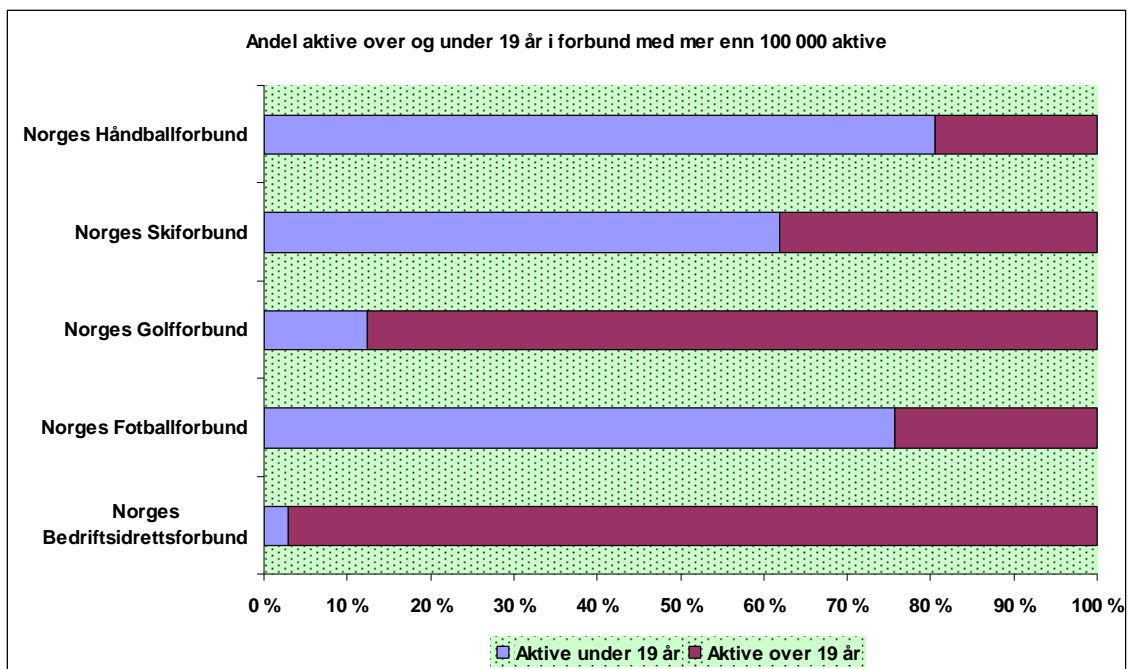
Fra 2001 og til 2002 passerte antall golfmedlemskap 100 000. I perioden frem til 2004 fortsatte antall medlemmer å øke, mens det i 2005 og 2006 var en svak nedgang. I 2007 økt antall medlemmer med i overkant av 2 500, og medlemsantallet er pr 31.12.2007 nesten det samme som i 2004 (Kilde Golf forbundet).

Utviklingen i antall medlemskap og fordeling mellom kjønn fremgår av Figur 2. Det er skilt mellom jenter og kvinner over 19 år og gutter og menn over 19 år. Antall medlemmer under 19 år har de siste årene utgjort 13 % av totalt antall medlemmer. Kjønnfordelingen har vært stabil i perioden; 27 % jenter/kvinner og 73 % gutter/menn. Innenfor hvert kjønn er det ulik fordeling mellom barn/unge og hhv kvinner og menn. Jenteandelen (opp til 19 år) har i perioden vært stabil på 12 %, mens gutteandelen (opp til 19 år) i perioden er redusert fra 18 til 16 %.

Figur 2. Utvikling i antall medlemskap og fordeling i medlemskap mellom kjønn.
Kilde: Årsrapport 2006 Norges Golf forbund

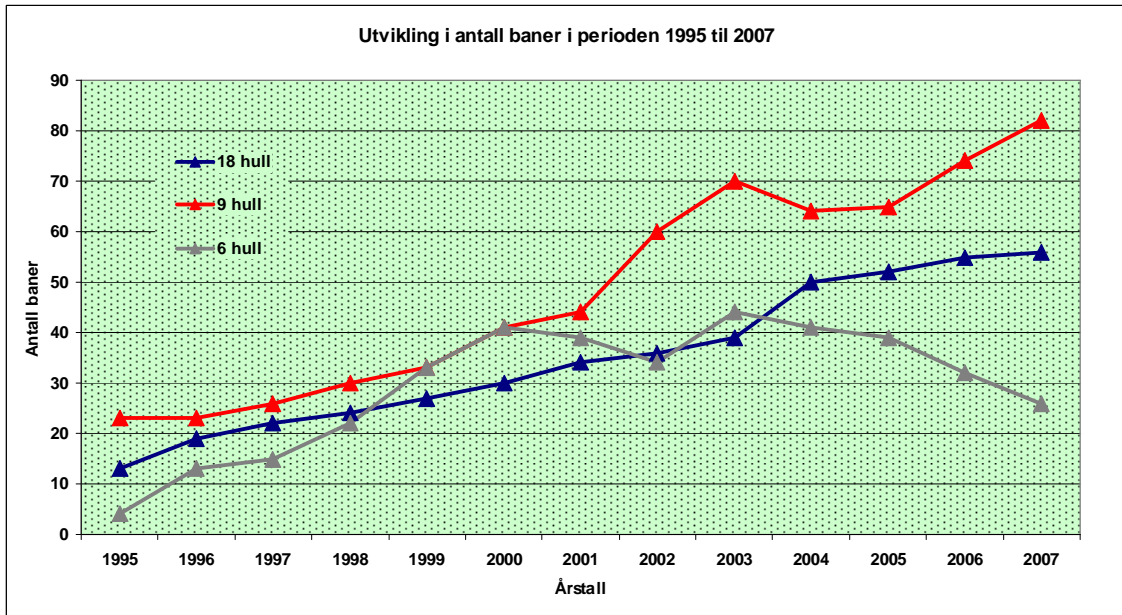
Norges Golf forbund er et av de største særforbundene i Norge. I Figur 3 er andel aktive over og under 19 år i særforbund med mer enn 100 000 medlemmer presentert. Håndballforbundet, Skiforbundet og Fotballforbundet har en hovedvekt av medlemmer under 19 år, mens Golf forbundet og Bedriftsidrettsforbundet har en relativt liten andel aktive under 19 år. At sistnevnte forbund har en liten andel aktive under 19 år har sammenheng med målgruppen.

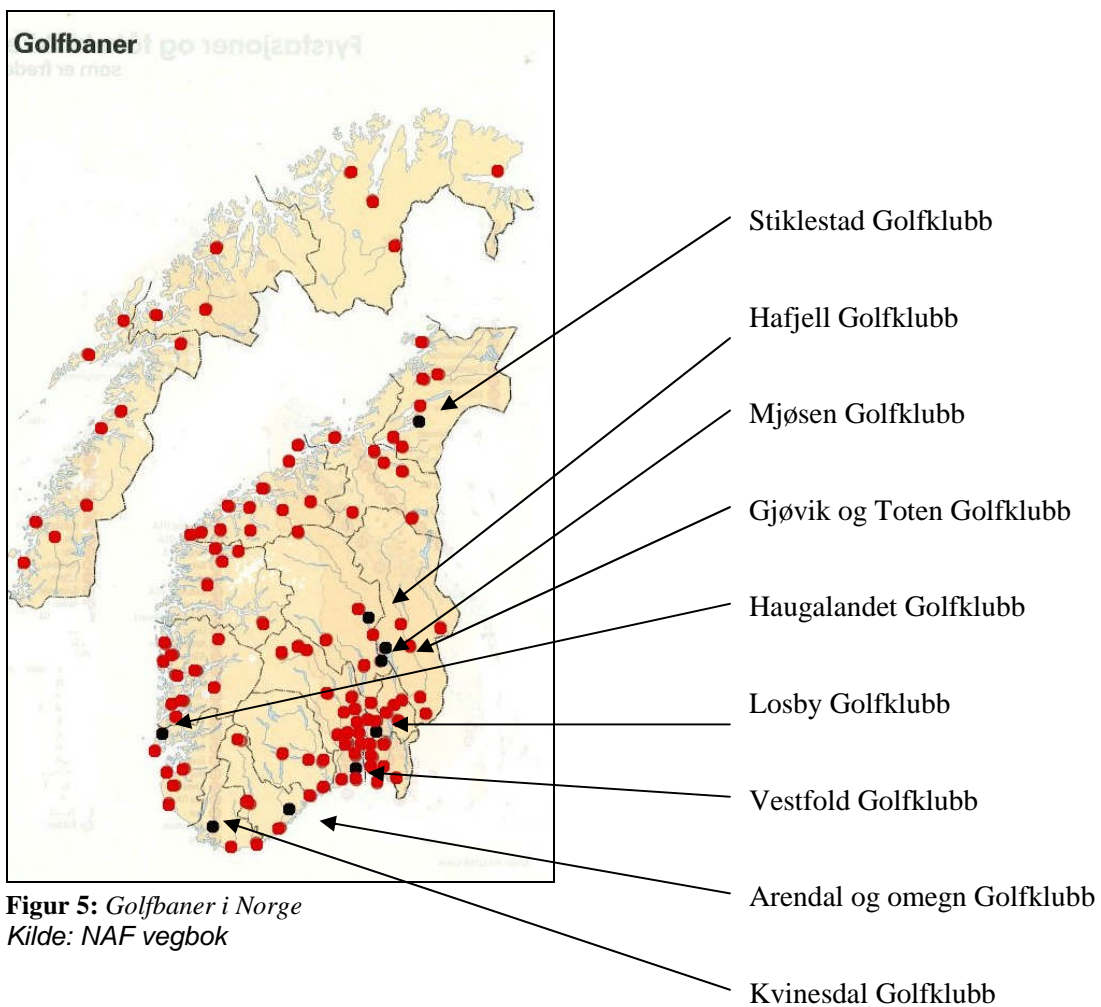
Figur 3. Andel aktive over og under 19 år innenfor forbund med mer enn 100 000 medlemmer
 Kilde: Årsrapport 2007 Norges idrettsforbund og olympiske komité

Figur 4 viser utviklingen i antall baner fra 1995 til 2007. Høsten 2007 var det totalt 164 golfbaner, hvorav 56 18-hullsbaner, 82 9-hullsbaner og 26 6-hullsbaner. Antall 18-hullsbaner har hatt en jevn veksttakt i hele perioden, mens det for 9-hullsbaner var en veldig sterk vekst på begynnelsen av 2000 – tallet. Antall 6-hullsbaner har gått ned de senere årene. Dette kan til dels forklares i ombygging av 6-hullsbaner til større baner.

Figur 5 gir en oversikt over golfbaner i Norge. Svarte punkter representerer klubber vi har vært i kontakt med i forbindelse med utvikling av dette verktøyet.

Figur 4. Utvikling i antall baner i perioden 1995 til 2007
 Kilde: www.golfforbundet.no

Figur 5: Golfbaner i Norge
 Kilde: NAF vegbok

3 Utredninger og analyse på området

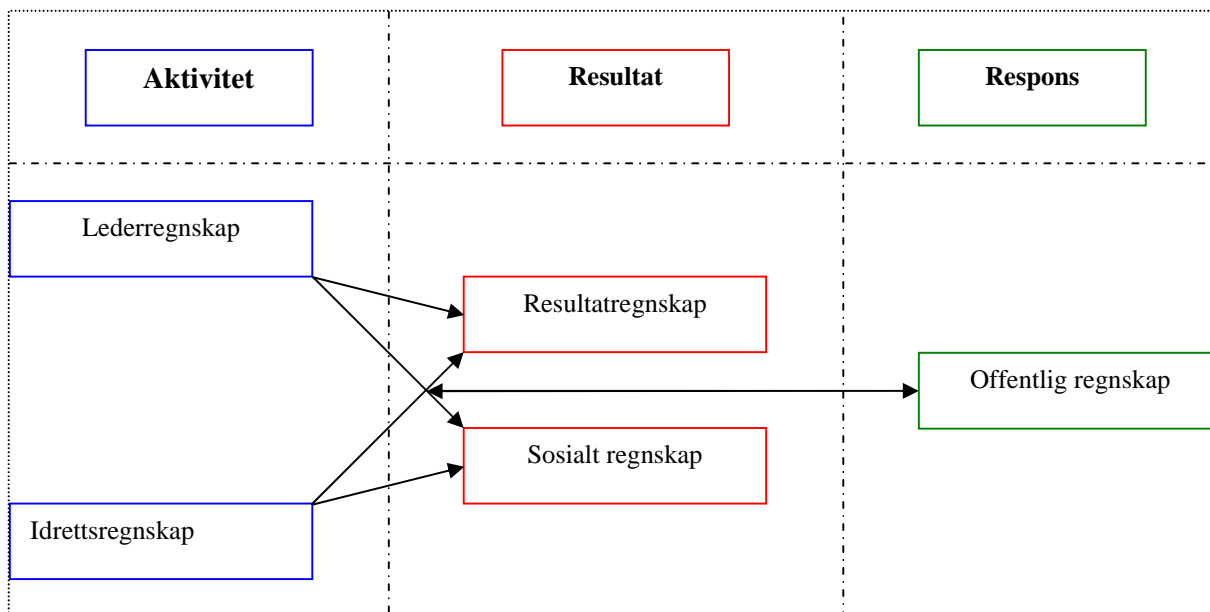
3.1 Tidligere utredninger og analyse knyttet til idrettens samfunnsmessige betydning

Det har innenfor rammen av prosjektet ikke vært mulig å innhente og utarbeide en fullstendig oversikt over relevant forskning og relevante utredninger knyttet til idrettens samfunnsmessige betydning. Det er imidlertid gjort en del på dette feltet både nasjonalt og internasjonalt. I det følgende gis det en oversikt over litteratur som er lagt til grunn i dette arbeidet.

Akershus Idrettskrets (1999) har på oppfordring fra idrettsforbundet utarbeidet en undersøkelse hvor målsettingen var å dokumentere idrettens verdiskapning. Det ble utviklet en modell "idrettens verdikjede" som et teoretisk utgangspunkt for kartleggingen. Modellen er presentert i Figur 6.

Et idrettslags aktivitet er i modellen delt i to elementer, herunder frivillig innsats/tillitsverv (kalt lederregnskap i figuren) og utøvernes aktivitet (kalt idrettsregnskap i figuren). Resultatet av aktiviteten er også todelt, herunder utøvernes faktiske resultater/idrettslige prestasjoner (kalt resultatregnskap i figuren) og sosiale effekter av aktiviteten (kalt sosialt regnskap i figuren). Aktiviteten og resultatene utgjør idrettens produksjon. Responsen på denne produksjonen er i denne modellen det offentlige bidrag, som representerer idrettens rammebetingelser.

Denne modellen omfattet alle nivåene fra idrettslag via idrettsråd, særkretsen til idrettskretsen. I tillegg var kommunen med. Lederregnskap skulle gjennomføres på alle nivåene. Idretts- og resultatregnskap skulle registreres av idrettslag. Idrettsråd var ansvarlig for det sosiale regnskapet, mens kommunen var ansvarlig for det offentlige regnskapet.

Figur 6. Modell "Idrettens verdikjede"

Kilde: Akershus Idrettskrets 1999.

Kartleggingen det ble lagt opp til var mer omfattende enn forventet. Noe som innebar at bl.a. det sosiale regnskapet ikke ble utarbeidet. En konkret utfordring knyttet til regnskapet var også at dette er vanskelig kvantifiserbare størrelser.

Akershus idrettskrets fulgte opp dette arbeidet fra 1999 med å gjennomføre en spørreskjemaundersøkelse til Oppegård kommune og idrettslagene i denne kommunen. Denne er endret og forenklet noe, for at jobben med datainnsamling for det enkelte idrettslag ikke skal bli for omfattende. Det er sett nærmere på følgende 4 områder: 1) Frivilligheten og idrettsaktiviteten, 2) Positive effekter av idrett, 3) Mangel på idrettsanlegg og 4) Kommunens nettobidrag til idrett. Til tross for forenkling, var det ressurskrevende å innhente datagrunnlaget.

"Samfunnsøkonomisk analyse av golfens betydning i Norge" (2000) er en forprosjektrapport utarbeidet av InterConsult Group ASA på oppdrag fra Norges Golf forbund. Formålet med dette forprosjektet var å vurdere golf i en samfunnsøkonomisk sammenheng. Bakgrunnen for prosjektet var en forventning om en fortsatt økning i antall golfmedlemmer fremover til omlag 150 000 i 2005. Det ble derfor forventet en vesentlig økning i etterspørsel etter spillearealer. Dette prosjektet var ment å gi grunnlag for beslutningstakere i saker knyttet til forvaltning av areal.

I dette prosjektet skulle en klarlegge hvilke faktorer som kan inngå i en samfunnsøkonomisk analyse. I den forbindelse skulle en også vurdere hvilke data som eksisterer og i hvilken grad det er mulig å fremskaffe data som mangler. Det er i rapporten tatt utgangspunkt i 3 caser; Case A) Golfens nasjonale betydning, B) En 18-hulls golfbane og C) En bane med "enkel" standard.

CERUT har på oppdrag fra Riksidrottsförbundet (Sverige) gjennomført en forskningsstudie om idrettens rolle i samfunnet (Andersson og Braunerhielm 2007). Dette er å betrakte som et forprosjekt som gir oversikt over relevant forskning og som ser nærmere på 5 casestudier basert på

ulike idrettsforeninger i Värmland og Västergötland. Målet har vært å foreta en helhetlig analyse av de ulike effektene et idrettslag har i samfunnet. Denne analysen skal danne grunnlag for utvikling av en modell for å måle idrettsforeningenes effekter i samfunnet. I rapporten legges det vekt på at idrettslagene i tillegg til de sosiale og demokratiske verdiene kan ha en attraksjonsverdi for lokalsamfunnet. Videre kan det ha effekter på næringslivet og sysselsettingen. I tillegg kan det bidra til et positivt oppvekstmiljø. Andersson og Braunerhielm sammenlikner deler av idretten med besøksnæringene/opplevelsesnæringene. De mener dette er viktig i forhold til at idrettslag skal synliggjøre sin effekt på samfunnet. Målet med verktøyet er at idrettslag skal kunne dokumentere sin økonomiske effekt på lokalsamfunnet.

Modellen de legger til grunn er i prinsippet en pengestrømsanalyse som viser netto pengestrømmer mellom idrettslag og kommunen, fylket, landet forøvrig og i utlandet. Tilsvarende gjøres for lokalt næringsliv (i kommunen), næringsliv i fylket, næringsliv i landet forøvrig og næringsliv i utlandet. I tillegg dokumenteres det frivillige arbeidet som legges ned i det enkelte idrettslag.

CERUT har med grunnlag i forprosjektet blitt bedt om å videreutvikle denne modellen. Oppdragsgiver er fortsatt Riksidrottsförbundet.

3.1.1 Ringvirkninger

Som nevnt skal det i forbindelse med verktøyet ikke legges opp til ringvirkningsanalyser av et golfanlegg og golfklubben. Når en allikevel snakker om en golfklubbs og et golfanleggs effekter i lokalsamfunnet, vil elementer og teori knyttet til ringvirkningsanalyser inngå i verktøyet.

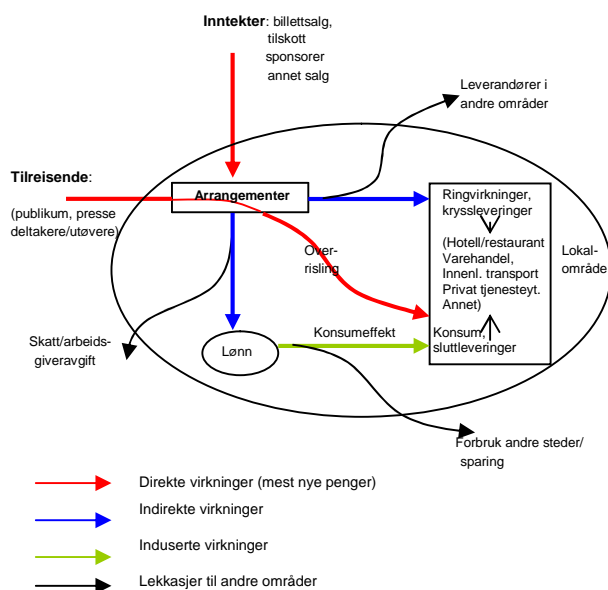
Det blir derfor viktig å understreke forskjellene mellom en ringvirkningsanalyse og indikatorene som inngår i verktøyet. Videre vil kunnskap om ringvirkningsanalyser og det teoretiske grunnlaget bidra til forståelse for indikatorene som er inntatt i verktøyet. I Figur 7 er det gitt en oversikt over pengestrømmer i et lokalsamfunn som følge av et arrangement, og ringvirkninger som følge av dette.

I regionaløkonomiske analyser er det vanlig å dele ringvirkningene i tre effekter (Ericsson 2003):

- Direkte effekter av økt etterspørsel og økt produksjon. En spesiell type direkte virkninger er det som i reiselivslitteraturen kalles *overrislingseffekter*. Dette er virkninger av at tilreisende fra andre regioner bruker penger på opplevelser (her; golf), overnatting, mat og annen handel i regionen. Denne effekten skyldes at i stedet for å sende varer ut av regionen som ved vareproduksjon, kommer turistene tilreisende til regionen ved produksjon av reiselivsprodukter. I Figur 7 er dette kalt direkte virkning (mest nye penger).
- Indirekte effekter i underleverandørbedrifter, dvs. bedrifter som leverer varer og tjenester til den nye aktiviteten (her; golfklubben og anlegget). (Produksjonsgenererte effek-

ter, det som vanligvis omtales som ringvirkninger.) I Figur 7er dette kalt indirekte virkninger.

- Induserte effekter, økt etterspørsel som følge av at inntektene i regionen øker. (Konsumgenererte effekter). Med inntekter menes her både lønnsinntekter og inntekter (kapitalavkastning, utbytte) til bedriftseiere/aksjonærer i regionen. I Figur 7er dette kalt indirekte virkninger.

Figur 7: Pengestrømmer i et lokalsamfunn som følge av arrangementer
Kilde: Ericsson 2003

Hvor store virkningene av økt aktivitet i en region blir, avhenger av hvor underleverandørene er lokalisert og hvor golfspillere kommer fra. Hvis alle golfspillere er lokale, vil det ikke bringe nye penger til regionen. Det kan bli en omfordeling næringsmessig og/eller geografisk av lokalt forbruk, men totalt sett kan det være et 0-sum spill. I visse tilfeller vil et godt lokalt tilbud kunne styrke den lokale økonomien ved at etterspørsel etter golfbaner og spillmuligheter, som tidligere rettet seg mot andre regioner nå kan tilfredsstilles lokalt. Import blir erstattet med lokal produksjon, dvs. imports substitusjon.

Hvis alle bedrifter som leverer varer og tjenester til en virksomhet er lokalisert i andre regioner, vil økt etterspørsel etter underleveranser ikke gi noen produksjonsgenererte ringvirkninger i regionen. Virkningene vil lekke ut til de regioner som har leverandørbedrifter. Selv om det fins leverandørbedrifter internt i regionen kan det likevel være produktmessige eller kapasitetsmessige grunner som begrenser de lokale virkningene. Dette er problemstillinger som kan være særlig aktuelle når (nye) tiltak foregår innenfor nye ”økonomiske genre”.

Med tanke på ringvirkninger vil det beste være at alle golfspillere kommer utenfra lokalsamfunnet (i Figur 8 kalt "eksterne golfspillere"), mens alle underleverandører er interne, dvs. de er lokalisert i samme region som golfanlegget man vil måle ringvirkningene av. Minst ringvirkninger vil vi få hvis en virksomhet baserer seg på lokale golfspillere, men har eksterne underleverandører. Resonnementet er anskueliggjort i Figur 8 nedenfor.

		Golfspillere	
		Interne (fra lokalsamfunnet)	Eksterne (utenfra lokalsamfunnet)
Produksjonsfaktorer (underleverandører)	Interne (fra lokalsamfunnet)	3	1
	Eksterne (utenfra lokalsamfunnet)	4	2

Figur 8: Ringvirkningseffekter av interne og eksterne golfspillere og underleverandører

Den største lokaløkonomiske effekten får vi i rute 1, dvs. golfspillere utenfra lokalsamfunnet (eksterne kunder) og lokale (interne) underleverandører. De minste lokaløkonomiske effektene får vi i rute 4, dvs. lokale golfspillere og underleverandører fra andre regioner (eksterne underleverandører).

Det er usikkert om rute 2 eller 3 er å foretrekke. Som oftest vil det likevel være bedre å ha golfspillere og underleverandører fra andre regioner, enn at begge grupper er lokale. Golfspillere fra andre regioner bringer nye penger inn i regionen, og denne strømmen av penger inn vil gjerne være større enn lekkasjen ut til underleverandører i andre regioner. Hvor mye vil likevel avgjøres av antallet golfspillere fra andre regioner som kan registreres, dvs. tiltakets/virksomhetens tiltrekningskraft.

I lokaløkonomiske analyser vil de resultater man kommer frem til være avhengig av størrelsen på det området som analyseres. Et lite lokalområde vil, på den ene siden, redusere det potensielle antallet leverandørbedrifter som er lokalisert til lokalområdet. En snever avgrensning vil dermed gi mindre ringvirkninger enn om området var større. I tillegg vil det selvsagt være viktig hva slags bedrifter som finnes i lokalområdet. Finnes det bedrifter som kan levere det som etterspørres, til en pris, kvalitet og leveringssikkerhet som kjøperen er tilfreds med? Et lite område vil også gi små konsumgenererte effekter, både fordi området har så få innbyggere og fordi en stor del av den økte etterspørselen vil rette seg mot bedrifter i andre områder (etterspørselslekkasje).

En snever avgrensning av lokalområdet vil, på den andre siden, øke den andelen av golfspillere som kan regnes som eksterne, dvs. som bringer ”nye penger” inn i området. Et lite lokalområde vil dermed bidra til å øke eksportverdien som følger av den personbaserte etterspørselen, dvs. det man har kalt overrislingseffektene, blir større. Regionavgrensningen er derfor helt avgjørende for hvilke økonomiske ringvirkninger en aktivitet gir.

Lokalsamfunnet er i verktøyet i utgangspunktet avgrenset til kommunen. Andre alternative definisjoner kan velges. Et eksempel kan være at lokal samfunnet tilsvarer kommunen anlegget ligger i og nabokommunene. I forbindelse med bruk av verktøyet er det viktig at klubbene er konsekvente i forhold til definert lokalsamfunn. Grunnen til at kommune er valgt som lokalsamfunn er at det er en kjent enhet å forholde seg til. En svakhet er at det en anser for lokalsamfunnet for et golfanlegg ikke følger kommunegrensene. En årsak kan være avstand til nærmeste ”nabo”-golfanlegg.

4 Resultater fra skjemaundersøkelser og intervjuer

Formålet med undersøkelsen var som nevnt å teste skjemaet. Det innebar å få tilbakemelding på valg av indikatorer og om datagrunnlaget var relativt lett tilgjengelig. Videre om klubbene mente disse indikatorene var relevant i forhold til hensikten med skjemaet, herunder om indikatorene var dekkende og gode nok for utvikling av et verktøy. Videre var det viktig å få klubbenes innspill på evt. forhold/elementer som ikke er dekket av skjemaet. En vurdering av datagrunnlaget som ble samlet inn i forbindelse med at klubbene fylte ut spørreskjemaet inngikk *ikke* i prosjektet.

Nedenfor følger en oppsummert gjennomgang av svarene fra de fem golfklubbene som har fylt ut skjema og blitt intervjuet og fra de to klubbene vi kun hadde telefonintervju med.

I spørreskjemaet var lokalsamfunnet definert som kommunen anlegget ligger i samt nabokommunene. Utenfor lokalsamfunnet er da alle andre kommuner enn disse.

Fra og med sesongen 2008 innføres golfkortet. Dette kan bidra til at uthenting av statistikk forenkles. Dette er det ikke tatt hensyn til her.

4.1 Presentasjon av resultater pr indikator i verktøyet

4.1.1 Inntekt og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund

Driftsinntekter

Alle respondentene har fordelt omsetning på de enkelte poster i skjemaet, men det er varierende svarinngang på fordeling av omsetning i og utenfor lokalsamfunnet. Tilbakemeldingen gjennom intervju er at det er mulig å få til en slik fordeling, i det minste estimerer.

Enkelte klubber har en stor øvrigpost, noe som indikerer at antall postspesifiseringer ikke er dekkende. Samtlige respondenter savner en egen post for Driving Range. Øvrige poster som må vurderes å ta med eksplisitt er innmeldingsavgift (andelslag), restaurant/catering og arrangements-/turneringsinntekter.

Pengestrømmer til og fra det offentlige (2007)

Til tross for at dette er opplysninger som skal fremgå av regnskapet, var dette blant enkelte av klubbene noe mangelfullt utfylt. Spesielt mangelfullt utfylt var skatt/avgifter til det offentlige. Det må gå klarere frem av skjemaet hvilke opplysninger en her skal fylle inn. I tillegg må momskompensasjon også med for å få frem nettoeffekter.

Pengestrømmer til og fra idrettskretser og særforbund 2007

Også her var det noe mangelfullt utfylt, men klubbene ga oss et komplett bilde gjennom intervjuene.

4.1.2 Aktivitetsnivå 2007

Antall medlemmer totalt i klubben og fordelt på bosted, aldersgruppe og kjønn

Alle respondentene fyller ut alders- og kjønnsfordelt medlemskap, men det er noe mangelfullt på fordeling av medlemmer med lokal/ikke-lokal bostedsadresse. I intervjuene fremgår det imidlertid at alle er i stand til å oppgi/anslå også lokal/ikke-lokal fordeling når det gjelder bosted.

Aldersintervallene lagt til grunn i spørreskjemaet tilsvarer intervallene benyttet i idrettsregistreringen. Tilbakemeldingene viser at disse intervallene ikke passer golfsporten. Samtlige klubber gir tilbakemelding om at aldersgruppen 26 - 66 år er for vid. Det er en overvekt av personer over 40 år som spiller eller begynner med golf.

Bruk av anlegget 2007

Rutiner for registrering av spill/runder varierer. Tallfesting av antall runder pr sesong kan for enkelte klubber være arbeidskrevende. Det er derfor noe mangelfullt utfylt hos enkelte, mens andre har gitt et anslag. To klubber har fylt ut både for medlemmer og greenfeespillere og skilt mellom lokalt/ikke-lokalt bosted. Alle klubber oppgir gjennomsnittlig tid per runde.

I tillegg til ordinær bruk, gjennomføres treninger for ulike grupper. Flere klubber arrangerer også jentedag, seniordag etc.

En klubb gjennomfører et Coaching System for de som ønsker å trene golf, dvs. NGF sitt system organisert i felles samlinger hver søndag gjennom hele sesongen (-juli)

For senere utfylling må det nok åpnes for at klubber anslår antall runder fordelt på medlemmer og greenfeespillere, herunder også lokal /ikke-lokal bosted.

Turneringer 2007

Turneringsarbeidet i golfklubbene utføres av klubbadministrasjonen og av turnerings-/arrangementskomiteer. Det arrangeres ulike turneringer, herunder forbundsturneringer, lokale turneringer og sponsorturneringer.

Enkelte klubber fyller ut detaljerte opplysninger om fordeling av deltakere bosatt lokalt / ikke-lokalt, mens andre skiller kun på deltakere fra egen klubb og øvrige klubber. Å skille lokalt / ikke-lokalt bosted er mulig for alle, men for enkelte kan det være tidkrevende og de vil foretrekke å gi anslag.

Golfskoler/-kurs 2007

Alle arrangerer Grønt Kort kurs. Av øvrige kurs er det junior-kurs, kursaktiviteter med skole, næringsliv etc. Alle kan oppgi lokal andel av deltakere.

Annen aktivitet 2007

Enkelte av klubbene/anleggene er flinke til å utnytte sine anlegg og fasiliteter til aktiviteter utover golfspill for medlemmer og greenfeespillere. Også for slike aktiviteter skal det skilles mellom lokalt/ikke-lokalt bosted og omfang.

Det er i det følgende gitt en oppsummering av type aktiviteter. I hvilken grad klubber benytter banen og anlegget til annen type aktivitet varierer.

- Enkelte klubber har relativt mye aktivitet i forbindelse med arrangementer for næringsliv, offentlige virksomheter og organisasjoner.
- Flere klubber har vært med i prosjektet "Golf – Grønn Glede".
- Fasilitetene (klubbhus og kafé) benyttes til ulike selskapsarrangementer hvor servering er en vesentlig del av aktiviteten.
- Annen idrettslig aktivitet; herunder skiløyper vintertid, terrengløp, friluftsliv, ridning.
- Anlegget benyttes i gymnastikktimer for barne- og/eller ungdomsskolen. En klubb har et organisert samarbeid med "Golflinjen" på en videregående skole.
- Anlegget benyttes av psykiatriske pasienter.

4.1.3 Samarbeid med næringsliv (næringsaktører) og andre golfanlegg

- Alle klubbene har samarbeid med lokalt næringsliv, noen har også samarbeid med ikke-lokalt næringsliv. Eksempler på slikt samarbeid er:
- Avtaler med overnattingsbedrifter, herunder bl.a. salg av "Golfpakker"
- Samarbeid med andre golfbaner i Norge og i Sverige
- Samarbeidsavtale med opplevelsesbaserte reiselivsselskaper

- Avtale med sportsforretninger
- Sponsorrelatert samarbeid
- Samarbeid med lokalt næringsliv i forbindelse med utvikling av områder i nærheten av anlegget, eksempelvis boligbygging, fritidsboliger og næringsbygg.

Resultatene viser at det kan være nyttig med en ytterligere spesifisering mht klubbens engasjement / involvering i forhold til næringsutvikling av nærområdet til anlegget.

4.1.4 Sysselsetting 2007 (lønnet)

Ingen av klubbene fant det problematisk å fylle ut sysselsatte og årsverk og fordele det mellom klubb og anlegg og mellom lokalt/ikke-lokalt bosted.

Frivillig arbeid 2007 (ulønnet)

Alle klubbene kunne gi anslag på timeverk brukt på frivillig arbeid. Ut fra tilbakemeldinger bør også komitéarbeid være en egen post.

4.1.5 Tilleggsspørsmål i forbindelse med telefonintervju

I forbindelse med telefonintervjuene ble forholdet til, og samarbeidet med kommunen vektlagt. Det er tydelige forskjeller mellom klubbene. Generelt oppgir alle at de har et ryddig og greit forhold til kommunen. Det er store forskjeller mellom klubbene og kommunene når det gjelder samarbeid og satsning i forhold til anlegget og videre utviklingen av anlegget og nærområdet. Felles for anleggene som skiller seg ut er at kommunen har gått aktivt inn i forhold til å bygge og utvikle golfanlegget og nærområdet til anlegget. Dette er strategisk begrunnet fra kommunens side, med grunnlag i ønske om økte ringvirkninger av anlegget.

4.2 Oppsummering resultat

- Respondentenes tilbakemeldinger viser at skjemaet gir muligheter til å få frem hvordan golfvirksomheten (golfklubben/-anlegget) finansierer sin drift, og andeler av driften som er dekket gjennom tilskudd og gjennom øvrige inntektskilder. Inntektskildene kan fordeles på lokale- og ikke-lokale aktører. Tilbakemeldingene indikerer at enkelte poster bør splittes.
- Skjemaet gir muligheter for klubb/anleggseier til å få synliggjort tilskudd, støtteordninger etc. som går fra det offentlige til golfvirksomheten (golfklubben/-anlegget) og skatter/avgifter fra golfvirksomheten (golfklubben/-anlegget) til det offentlige. Dette gir grunnlag for en analyse av pengestrømmer mellom klubb og det offentlige.

- Aktivitetsnivå på aldersgrupper/kjønn og brukere/ medlemmer er greit å tallfeste. For enkelte klubber er det også mulig å gi en fordeling på lokale- /ikke-lokale brukere, mens det for andre klubber må baseres på anslag. Aldersintervallene bør endres og tilpasses golfporten.
- Hvor godt golfvirksomhetene utnytter de muligheter som ligger i omlandet, foruten å tilby spill/medlemskap, varierer og avhenger av faktorer som beliggenhet, samarbeid med kommune, næringsliv og skoler.
- Ingen av klubbene fant det problematisk å fylle ut sysselsatte og årsverk og fordele det lokalt / ikke-lokalt bosted. Alle klubbene kunne gi anslag på timesverk brukt på frivillig arbeid. Ut fra tilbakemeldinger bør også komitéarbeid være en egen post i tallfesting av timeverk brukt på frivillig arbeid.
- Med unntak av én klubb, som mente vi også bør ha med kostnadssiden som en indikator, var respondentene fornøyd med omfanget på skjemaet og mente at det ga en god dekning for det mandatet som ligger i prosjektet.
- En del klubber ga anslag / estimater på en del poster. Det må av verktøyet gå klart frem at anslag og estimater kan benyttes. Dette må ses i sammenheng med at det er ulike rutiner, og dermed forskjeller på hvor lett tilgjengelig nødvendig datagrunnlag er.

5 Utforming av et endelig verktøy

5.1 Utvikling av indikatorene som inngår i skjemaet

Hovedmålet for arbeidet har vært å utvikle et verktøy som er anvendelig samtidig som det sier noe om golfvirksomhetens (en golfklubbs og et golfanleggs) betydning i lokalsamfunnet. Lav brukerterskel for verktøyet og lett tilgjengelig datagrunnlag anses som en kritisk suksessfaktor for verktøyet og bruken av det, jf. pkt. 1.1.

I utviklingen av verktøyet har en hatt fokus på klubben og det den genererer av aktivitet og omsetning. Det understrekes at det ikke har vært et mål med verktøyet å finne frem til ett tall som uttrykker en golfvirksomhetens effekt i lokalsamfunnet.

Verktøyet tar utgangspunkt i følgende tre hovedkategorier:

- I. **Fysisk aktivitet;** dette omfatter medlemmenes aktivitet, treninger og turneringer. Måleenhet: antall timer. Hvor mange timer produserer klubben og anlegget?

Golfens helseeffekt er ikke en del av dette prosjektet. En legger imidlertid til grunn av fysisk aktivitet er positivt. En ser bort fra at enkelte ville bedrevet annen fysisk aktivitet om de ikke spilte golf. Det gjøres derfor ingen vurdering av hvor mange ”nye” timer med fysisk aktivitet et golfanlegg genererer.

- II. **Daglig drift av klubb og anlegg inkludert andre arrangementer;** dette omfatter omsetning og pengestrømmer til og fra det offentlig, sysselsetting og samarbeid med lokalt næringsliv. Innenfor denne kategorien er det ikke én felles måleenhet.

Her vil en imidlertid kunne gi noen indikasjoner på hva golfvirksomheten har å si for lokalsamfunnet i form av sysselsetting, tilreisende og overnatting. Verktøyet innebærer ikke gjennomføring av en ringvirkningsanalyse, noe som ville gitt tall på anleggets effekt på lokalsamfunnet. I verktøyet tar en tak i indikatorer som har betydning sett i forhold til ringvirkningseffekter.

- III. **Tillitsverv;** Innenfor golfklubber legges det ned mange timer med frivillig arbeid innenfor ulike verv og komiteer. Alternativet er kjøp av disse tjenestene. Verdien kan fastsettes på basis av kr/time. Et annet moment som er vanskelig målbart er effekten slikt arbeid har for den enkelte. En er i et sosialt miljø innen en demokratisk organisa-

sjon, utvikler sosiale nettverk og relasjoner, får trening og erfaring fra organisasjonsarbeid m.m. Dette er forhold idretten trekker frem som positive effekter av frivillig arbeid. Dette er vanskelig kvantifiserbart og verdien for den enkelte vil variere (individuell verdi).

Med grunnlag i de tre ovennevnte hovedkategoriene er verktøyet bygd opp med utgangspunkt i følgende fem hovedindikatorer:

- 1. Driftsinntekter og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund**
- 2. Aktivitetsnivå i løpet av sesongen**
- 3. Samarbeid med lokal næringsliv (næringsaktører)**
- 4. Sysselsetting**
- 5. Frivillig arbeid (ulønnet)**

De 5 hovedindikatorerne var også hovedoverskriftene i spørreundersøkelsen. I tillegg har vi i intervjuene hatt fokus på samarbeid med lokale myndigheter, hvordan klubbene har utnyttet deres beliggenhet i forhold til lokalsamfunnet og deres lokale forankring. Klubbene skal i den grad det er mulig skille mellom innenfor kommunen og utenfor kommunen (lokalt/ikke-lokalt). Dette gjelder mht medlemmer og aktivitet som genereres, inntekter etc.

Som nevnt mener vi at et ressursbruket for å innhente og registrere nødvendige data er en kritisk suksessfaktor for om dette verktøyet vil bli brukt av den enkelte klubb. En har derfor i utviklingen av verktøyet vektlagt at det må være enkelte å bruke og dataene må være relativt lett tilgjengelig. Videre har det *ikke* vært et mål å komme frem til *ett* tall for en golfvirksomhets betydning i lokalsamfunnet. Målet har vært å finne frem til elementer eller indikatorer som kan si noe om betydningen av en klubb. En har her tatt utgangspunkt i regionaløkonomisk teori, herunder utgangspunkt i sentrale elementer innenfor ringvirkningsanalyse.

Fordelen er som nevnt at en utvikler et verktøy som ikke er for omfattende og som de fleste klubbene bør ha tilstrekkelige ressurser til å benytte. Ulempen er at verktøyet ikke blir helt presist.

5.1 Presentasjon av verktøyet

Verktøyet er bygd opp i et Excel-regneark og består av hovedindikatorer, delindikatorer og sammenstillinger av indikatorer (f.eks. samlet tidsforbruk på banen fordelt på aktører bosatt i og utenfor lokalsamfunnet, samlet tilskudd og tilskudd per medlem, nettoppengestrøm til det offentlige osv.) Det er åpne felter (celler) hvor data (tall) skal legges inn som grunnlag for å generere tabeller og figurer. I tillegg vil det være åpne felter hvor golfanlegget kan beskrive deres betydning i lokalsamfunnet foruten å tilby spill/medlemskap.

Verktøyet genererer automatisk tabeller og presentasjoner på basis av datagrunnlaget som er lagt inn. Det er lagt inn makroknapper som gjør det enkelt for brukeren å hente ut de ønskede hoved- og delindikatorer i tabell- og/eller figurform.

5.2 Om de 5 hovedindikatorene

I det følgende presenteres de 5 hovedindikatorene i mer detalj og de tabeller/figurer som ligger inne i verktøyet. Det gis også en kort begrunnelse for hvorfor disse indikatorene er med i verktøyet.

Det tas utgangspunkt i en tenkt golfklubb; Svingen Golfklubb. Tallene som er lagt til grunn er ikke reelle.

For alle indikatorene skilles det mellom i og utenfor lokalsamfunnet. Verktøyet tar som utgangspunkt at lokalsamfunnet avgrenses til den kommune anlegget ligger i. Hvis denne avgrensningen er unaturlig for virksomheten, er verktøyet utformet slik at det kan lages en egen definisjon og avgrensning av lokalsamfunnet. Det er da viktig at det gis en beskrivelse av hva som legges i begrepet og at dette benyttes konsekvent i forhold til de ulike indikatorene.

5.2.1 Driftsinntekter og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund

Driftsinntekter og totale driftskostnader

Verktøyet tar hensyn til hvordan en klubb/anlegg finansierer sin drift, og da gjerne sett opp mot nettoppengestrømsanalysen. Verktøyet får frem andeler av driften som er dekket gjennom tilskudd og gjennom øvrige inntektskilder.

Målet er å synliggjøre og dokumentere hvordan driften av klubben og dens aktivitet finansieres.

Delindikatorer:

- *Driftsinntekter fordelt på de viktigste postene*
- *Driftsinntekter generert i og utenfor lokalsamfunnet*
- *Driftsinntekter skilt på aldersgrupper der det er aktuelt*
- *Totale driftskostnader*

I Tabell 1 og Figur 9 er det vist hvilke tabeller og figurer, med absolutte tall og prosentandeler for delindikatorene nevnt over, som verktøyet genererer.

Tabell 1: Tabeller som verktøyet genererer knyttet til driftsinntekter og totale driftskostnader

År: 2008				
Klubb: Golfsvingen				
Driftsinntekter og totale driftskostnader				
		Totaltall	Prosentfordeling	
Inntekt fra kommunen		671 645	78,6 %	
Inntekt utenfor kommunen		182 745	21,4 %	
Total driftsinntekt		854 390	100,0 %	
Totale driftskostnader		700 000		

Inntekter, fordelt på:	Aldersfordeling	Samlet inntekt	Inntekt	
			Fra kommunen	Utenfor kommunen
Medlemskontingent	0 - 19 år	63 300	57 100	6 200
	20 år og eldre	337 000	294 000	43 000
Treningsavgift	0 - 19 år	60 000	40 000	20 000
	20 år og eldre	68 000	60 000	8 000
Greenfee	0 - 19 år	15 090	7 545	7 545
	20 år og eldre	162 000	81 000	81 000
Sponsorer		20 000	20 000	0
Golfbutikk (Proshop)		10 000	10 000	0
Driving range		5 000	5 000	0
Kafeteria/catering		2 000	2 000	0
Turneringer		45 000	30 000	15 000
Kurs		10 000	10 000	0
Tilskudd		50 000	50 000	0
Øvrige driftsinntekter		7 000	5 000	2 000

Prosentfordeling				
Inntekter, fordelt på:	Aldersfordeling	Samlet inntekt	Inntekt	
			Fra kommunen	Utenfor kommunen
Medlemskontingent	0 - 19 år	7,4 %	6,7 %	0,7 %
	20 år og eldre	39,4 %	34,4 %	5,0 %
Treningsavgift	0 - 19 år	7,0 %	4,7 %	2,3 %
	20 år og eldre	8,0 %	7,0 %	0,9 %
Greenfee	0 - 19 år	1,8 %	0,9 %	0,9 %
	20 år og eldre	19,0 %	9,5 %	9,5 %
Sponsorer		2,3 %	2,3 %	0,0 %
Golfbutikk (Proshop)		1,2 %	1,2 %	0,0 %
Driving range		0,6 %	0,6 %	0,0 %
Kafeteria/catering		0,2 %	0,2 %	0,0 %
Turneringer		5,3 %	3,5 %	1,8 %
Kurs		1,2 %	1,2 %	0,0 %
Tilskudd		5,9 %	5,9 %	0,0 %
Øvrige driftsinntekter		0,8 %	0,6 %	0,2 %

Prosentfordeling – hovedposter				
Inntekter, fordelt på:	Samlet inntekt	Inntekt		
		Fra kommunen	Utenfor kommunen	
Medlemskontingent	46,9 %	41,1 %	5,8 %	
Treningsavgift	15,0 %	11,7 %	3,3 %	
Greenfee	20,7 %	10,4 %	10,4 %	
Sponsorer	2,3 %	2,3 %	0,0 %	
Golfbutikk (Proshop)	1,2 %	1,2 %	0,0 %	
Driving range	0,6 %	0,6 %	0,0 %	
Kafeteria/catering	0,2 %	0,2 %	0,0 %	
Turneringer	5,3 %	3,5 %	1,8 %	
Kurs	1,2 %	1,2 %	0,0 %	
Tilskudd	5,9 %	5,9 %	0,0 %	
Øvrige driftsinntekter	0,8 %	0,6 %	0,2 %	

Spill- og kontingentinntekter				
Inntekter, fordelt på:	Aldersfordeling	Samlet inntekt	Inntekt	
			Fra kommunen	Utenfor kommunen
Medlemskontingent	0 - 19 år	63 300	57 100	6 200
	20 år og eldre	337 000	294 000	43 000
Treningsavgift	0 - 19 år	60 000	40 000	20 000
	20 år og eldre	68 000	60 000	8 000
Greenfee	0 - 19 år	15 090	7 545	7 545
	20 år og eldre	162 000	81 000	81 000
Sum		705 390	539 645	165 745

Prosentfordeling				
Inntekter, fordelt på:	Aldersfordeling	Samlet inntekt	Inntekt	
			Fra kommunen	Utenfor kommunen
Medlemskontingent	0 - 19 år	9,0 %	8,1 %	0,9 %
	20 år og eldre	47,8 %	41,7 %	6,1 %
Treningsavgift	0 - 19 år	8,5 %	5,7 %	2,8 %
	20 år og eldre	9,6 %	8,5 %	1,1 %
Greenfee	0 - 19 år	2,1 %	1,1 %	1,1 %
	20 år og eldre	23,0 %	11,5 %	11,5 %
Sum		100,0 %	76,5 %	23,5 %

Figur 9: Figurer verktøyet genererer knyttet til driftsinntekter og totale driftskostnader

Pengestrømmer mellom golfvirksomheten (golfklubben/-anlegget) og det offentlige.

Verktøyet gjør det mulig for klubb/anleggseier å få synliggjort tilskudd, støtteordninger etc. som går fra det offentlige til golfvirksomheten og skatter/avgifter fra golfvirksomheten til det offentlige. Differansen gir netto pengestrøm fra det offentlige til golfvirksomheten. For å få belyst de totale støtteordninger/tilskudd etc. til golfvirksomheten, er også tilskudd fra idrettskrets/særforbund med som en delkomponent.

Målet er først og fremst å synliggjøre netto pengestrøm mellom det offentlige og golfvirksomheten.

Delindikatorer:

- Pengestrømmer til kommune, fylke og stat
- Pengestrømmer fra kommune, fylke og stat
- Netto pengestrøm
- Pengestrøm fra idrettskrets/særforbund

I Tabell 2 vises tabellene som verktøyet genererer.

Tabell 2: Tabeller som verktøyet genererer knyttet til pengestrømmer mellom golfvirksomheten og det offentlige

År: 2008					
Klubb: Golfsvingen					
Fordeling tilskudd og øvrige støtteordninger					
Fra det offentlige					
		Fra kommune	Fra fylket	Fra stat	Totalt
Tilskudd til	Aktiviteter	5 000	2 000	0	7 000
	Drift	4 000	0	0	4 000
	Investeringer	0	0	1 000	1 000
Øvrige støtteordninger		0	0	1 000	1 000
Offentlige refusjoner	Sykepenges m.m.	0	0	2 000	2 000
	Momsrefusjon	0	0	2 000	2 000
Sum pengestrøm fra det offentlige		9 000	2 000	6 000	17 000
Til det offentlige					
		Til kommune	Til fylket	Til stat	Totalt
Merverdiavgift		0	0	50 000	50 000
Arbeidsgiveravgift		0	0	20 000	20 000
Inntektsskatt		0	0	10 000	10 000
Leieutgifter til det offentlige; hus, utstyr etc.		14 000	0	0	14 000
Arealleie til det offentlige		3 000	0	0	3 000
Kommunale utgifter		20 000	0	0	20 000
Annet		0	0	0	0
Sum pengestrøm til det offentlige		37 000	0	80 000	117 000
		Til kommune	Til fylket	Til stat	Totalt
Nettopengestrøm fra det offentlige til klubb		-28 000	2 000	-74 000	-100 000
Tilskudd fra idrettskrets og særforbund					
		Fra Idrettskrets	Fra NGF	Totalt	
Tilskudd til	Aktiviteter	0	5 000	5 000	
	Drift	0	0	0	
	Investeringer	0	0	0	
Øvrige støtteordninger		0	0	0	
Sum tilskudd fra idrettskrets og NGF		0	5 000	5 000	

5.2.2 Aktivitetsnivå i løpet av sesongen

En golfvirksomhets aktivitetsnivå er en vesentlig faktor i dens betydning for lokalsamfunnet. Det er derfor et mål med verktøyet å synliggjøre aktiviteten golfklubben og –anlegget genererer i et lokalsamfunn. Det er lagt til grunn at fysisk aktivitet er positivt i et samfunnsregnskap og at all aktivitet ved anlegget er ny aktivitet (ikke fortrenger annen aktivitet). Det er i den forbindelse interessant å se antall timer fysisk aktivitet som produseres i forhold til det offentliges bidrag.

Verktøyet tar hensyn til dette og gir følgende delindikatorer fordelt på lokalt/ikke-lokalt bosted:

- *Antall medlemmer i klubben, totalt og fordelt på bosted, aldersgruppe og kjønn.*
- *Bruk av anlegget til spill utenom turneringer (fordelt på medlemmer og greenfeespillere).*
- *Bruk av anlegget til turneringer (fordelt på deltakere fra egen klubb og fra andre klubber).*
- *Golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter.*

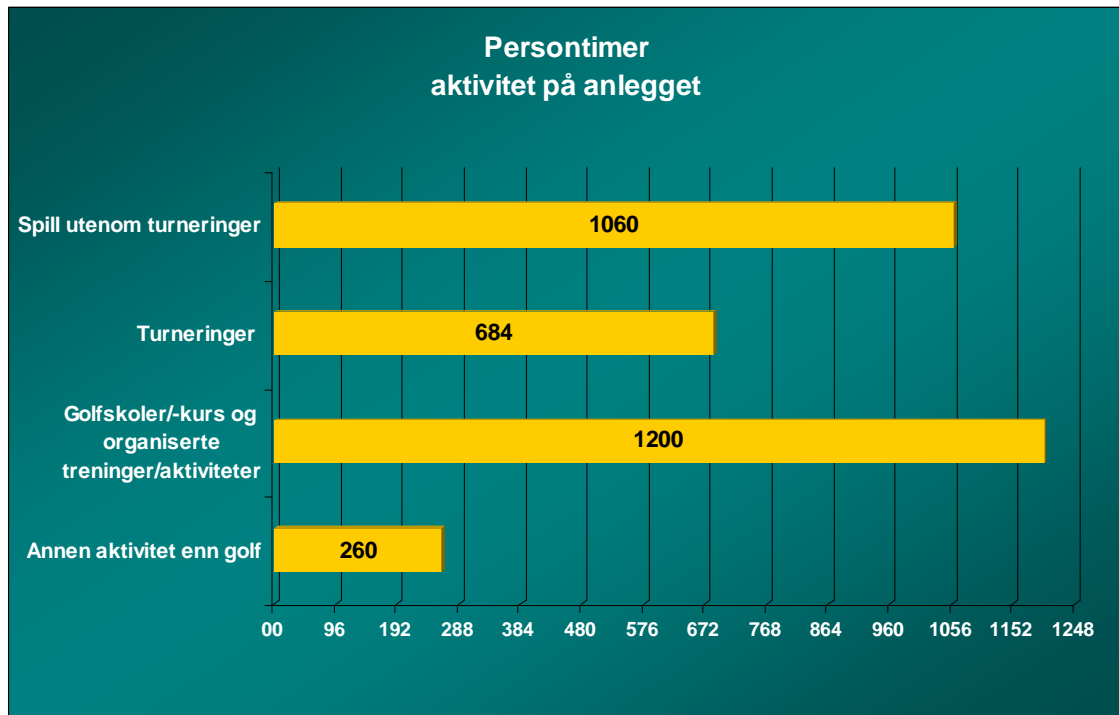
- *Annen aktivitet i tillegg til golf i tilknytning til anlegget.*

Verktøyet inneholder en rapportgenerator for anleggsaktivitet. I generatoren ligger alle delindikatorerne over, og den viser fordeling på persontimer i absolutte tall og i prosentandeler.

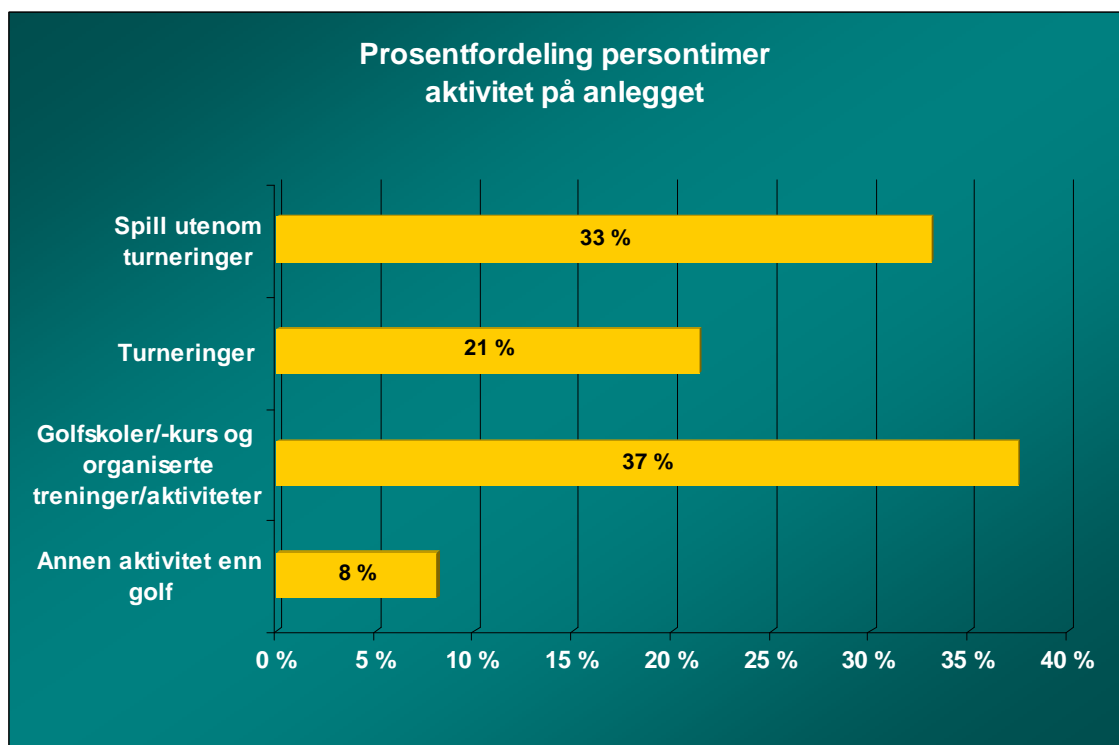
I Tabell 3, Figur 10 og Figur 11 er tabeller og figurer som verktøyet genererer knyttet til aktivitetsnivå i løpet av sesongen presentert.

Tabell 3: Tabeller som verktøyet genererer knyttet til aktivitetsnivå i løpet av sesongen

År: 2008		
Klubb: Golfsvingen		
Totalaktivitet på anlegget		
Bruk av anlegget til:	Persontimer aktivitet på anlegget	Prosent fordeling
Spill utenom turneringer	1060	33 %
Turneringer	684	21 %
Golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter	1200	37 %
Annen aktivitet enn golf	260	8 %
Totalt antall persontimer	3204	100 %
Totalaktivitet på anlegget - detaljert		
Bruk av anlegget til:	Persontimer aktivitet på anlegget	Prosent fordeling
Spill utenom turneringer	Medlemmer	530 17 %
	Ikke-medlemmer	530 17 %
Turneringer	Medlemmer	622 19 %
	Ikke-medlemmer	62 2 %
Golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter	Bosatt i kommunen	900 28 %
	Bosatt utenfor kommunen	300 9 %
Annen aktivitet enn golf	Bosatt i kommunen	232 7 %
	Bosatt utenfor kommunen	28 1 %
Totalt antall persontimer	3204	100 %
Golfrelatert aktivitet på anlegget		
Bruk av anlegget til:	Persontimer aktivitet på anlegget	Prosent fordeling
Spill utenom turneringer	1060	36 %
Turneringer	684	23 %
Golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter	1200	41 %
Totalt antall persontimer	2944	100 %
Golfrelatert aktivitet på anlegget - detaljert		
Bruk av anlegget til:	Persontimer aktivitet på anlegget	Prosent fordeling
Spill utenom turneringer	Medlemmer	530 18 %
	Ikke-medlemmer	530 18 %
Turneringer	Medlemmer	622 21 %
	Ikke-medlemmer	62 2 %
Golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter	Bosatt i kommunen	900 31 %
	Bosatt utenfor kommunen	300 10 %
Totalt antall persontimer	2944	100 %

Figur 10: *Bruk av anlegget - persontimer*

Figur 11: *Bruk av anlegget - prosentfordelt*

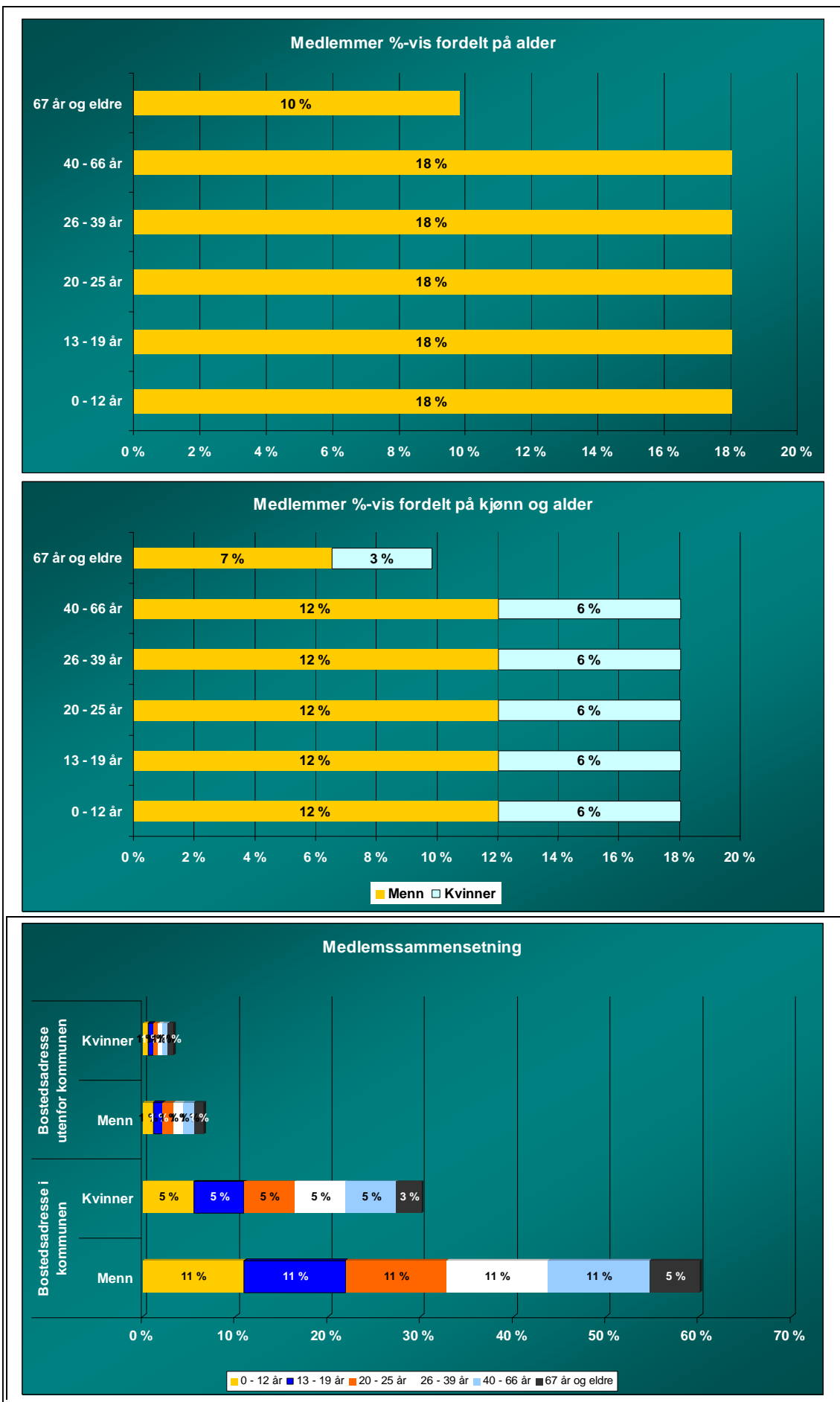
Det er i verktøyet også lagt til rette for at brukeren enkelt skal kunne hente ut mer detaljerte rapporter i tabell- og figurform. Nedenfor følger en gjennomgang av de muligheter som ligger i verktøyet.

A. Medlemsmassen

I Tabell 4 og Figur 12 er det vist en oversikt over tabellene og figurene det er mulig å hente ut fra verktøyet for å belyse medlemssammensetningen

Tabell 4: Tabeller i forhold til medlemssammensetning

År: 2008					
Klubb: Golfsvingen					
Antall medlemmer i klubben, totalt og fordelt på bosted, aldersgruppe og kjønn					
	Bostedsadresse i kommunen		Bostedsadresse utenfor kommunen		Totalt
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	
0 - 12 år	100	50	10	5	165
13 - 19 år	100	50	10	5	165
20 - 25 år	100	50	10	5	165
26 - 39 år	100	50	10	5	165
40 - 66 år	100	50	10	5	165
67 år og eldre	50	25	10	5	90
Totalt	550	275	60	30	915
Prosentfordeling medlemmer i klubben, totalt og fordelt på bosted, aldersgruppe og kjønn					
Medlemmer, prosentfordeling	Bostedsadresse i kommunen		Bostedsadresse utenfor kommunen		Totalt
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	
0 - 12 år	10,9 %	5,5 %	1,1 %	0,5 %	18,0 %
13 - 19 år	10,9 %	5,5 %	1,1 %	0,5 %	18,0 %
20 - 25 år	10,9 %	5,5 %	1,1 %	0,5 %	18,0 %
26 - 39 år	10,9 %	5,5 %	1,1 %	0,5 %	18,0 %
40 - 66 år	10,9 %	5,5 %	1,1 %	0,5 %	18,0 %
67 år og eldre	5,5 %	2,7 %	1,1 %	0,5 %	9,8 %
Totalt	60,1 %	30,1 %	6,6 %	3,3 %	100,0 %
Medlemsandeler fordelt på kjønn og alder					
	Menn	Kvinner			
0 - 12 år	12,0 %	6,0 %			
13 - 19 år	12,0 %	6,0 %			
20 - 25 år	12,0 %	6,0 %			
26 - 39 år	12,0 %	6,0 %			
40 - 66 år	12,0 %	6,0 %			
67 år og eldre	6,6 %	3,3 %			
Totalt	66,7 %	33,3 %			

Figur 12: Mulige figurer knyttet til medlemssammensetning

B. Bruk av anlegget til spill og turneringer

Verktøyet gir en oversikt over bruk av anlegget, fordelt på medlemmer i tilhørende klubb og greenfeespillere, og en oversikt over turneringspill og antall runder. Det er også lagt inn opplysning om gjennomsnittlig tid per runde. På den måten er det mulig å beregne total spilletid på banen, og dermed antall timer fysisk aktivitet. Tabellene fra verktøyet er vist i Tabell 5 nedenfor.

Tabell 5: Tabeller fra verktøyet som viser bruk av anlegget

År: 2008					
Klubb: Golfsvingen					
Bruk av anlegget til spill utenom turneringer					
	6 hull	9 hull	18 hull	Totalt antall timer anlegget	
Runder spilt av medlemmer i klubben	50	40	30	530:00	
Runder spilt av greenfeespillere	50	40	30	530:00	
Totalt runder spilt	100	80	60		
Gj.snitt tid per runde	04:00	04:30	05:00		
Totalt antall timer per bane	400:00	360:00	300:00	1060:00	
Bruk av anlegget til turneringer					
Deltakelse og antall turneringer	Klubb-turneringer	Forbunds-turneringer	Sponsor-turneringer	Andre type turneringer	Totalt
Antall turneringer	2	2	2	2	8
Antall dager med turneringer	2	2	2	2	8
Totalt antall deltakere fra egen klubb	20	10	10	2	42
- herav med bosted i kommunen	20	7	8	2	37
Totalt antall deltakere fra andre klubber	2	10	10	2	24
herav med bosted utenfor kommunen	2	9	9	2	22
Runder spilt og tidsforbruk på banen	Klubb-turneringer	Forbunds-turneringer	Sponsor-turneringer	Andre type turneringer	Totalt antall timer turneringsspill på anlegget
Runder spilt av medlemmer i klubben	80	40	40	4	622:00
Runder spilt av ikke-medlemmer	4	6	2	3	62:30
Totalt runder spilt	84	46	42	7	
Gj.snitt tid per runde	03:00	04:00	05:00	05:30	
Totalt antall timer per turnering	252:00	184:00	210:00	38:30	684:30

C. Bruk av anlegget til golfskoler/kurs og annen aktivitet

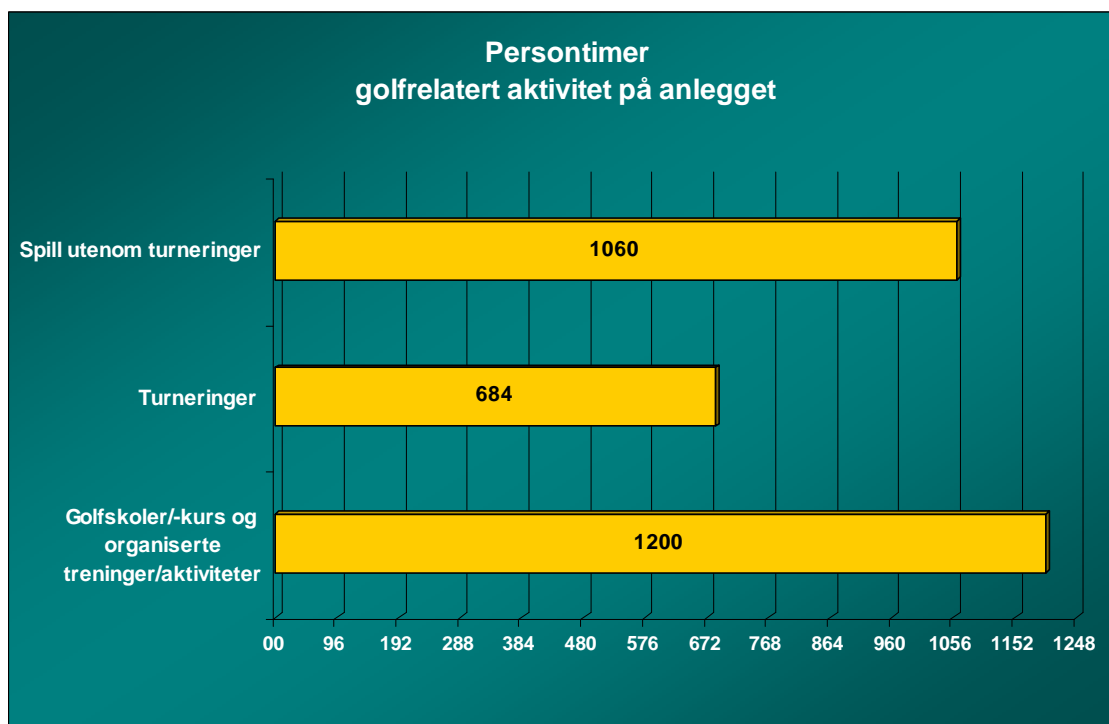
På enkelte anlegg er det også høy aktivitet gjennom golfskoler/kurs og andre arrangementer. Verktøyet skal vise all aktivitet i tilknytning til anlegget. Hvordan verktøyet fanger opp denne aktiviteten er vist nedenfor i

Tabell 6. Her får vi også frem hvordan golfvirksomhetene utnytter de muligheter som ligger i omlandet foruten å tilby spill/medlemskap og turneringsvirksomhet. I

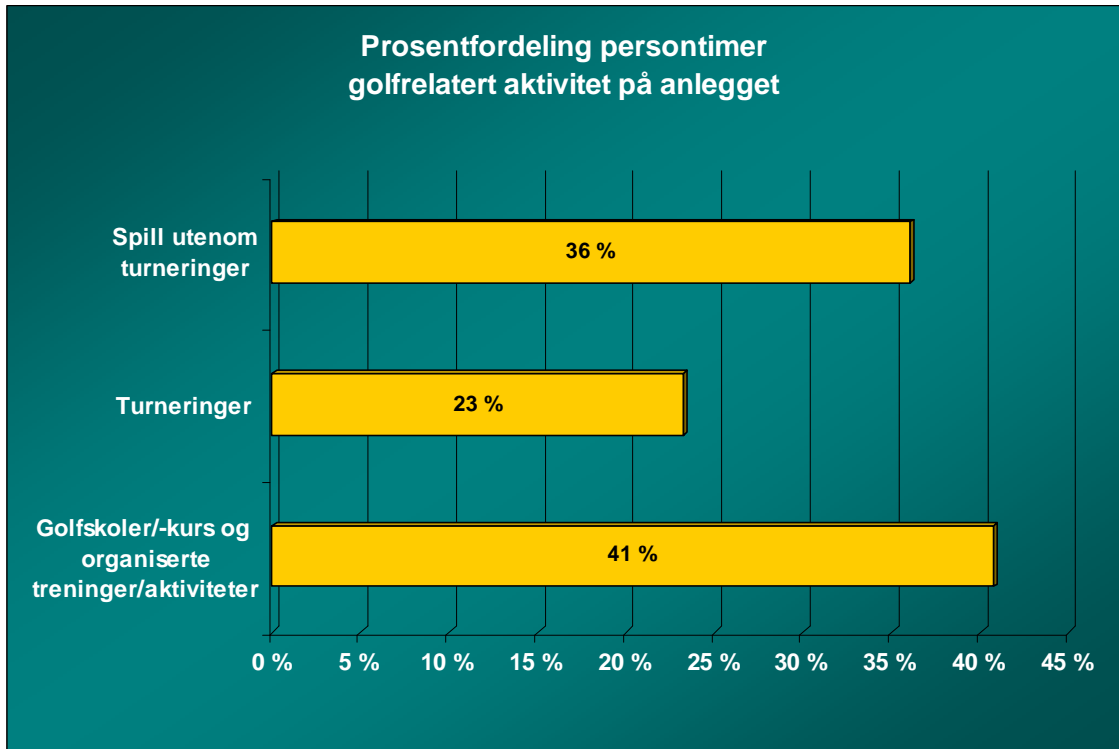
Figur 13, Figur 14, Figur 15, Figur 16, Figur 17 og Figur 18 er figurene som viser bruk av anlegget til golfrelatert og annen aktivitet vist.

Tabell 6: Tabeller som viser bruk av anlegget til golfskoler/kurs og annen aktivitet

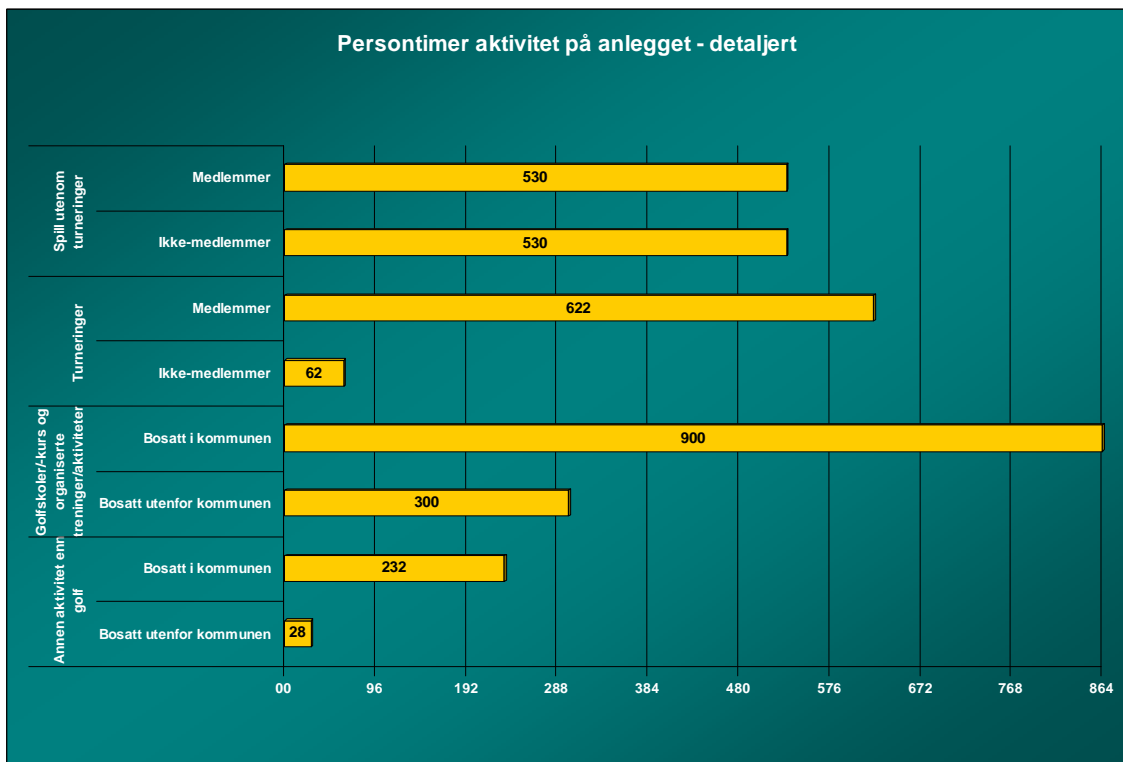
År: 2008						
Klubb: Golfsvingen						
Bruk av anlegget til golfskoler-kurs og organiserte treninger/aktiviteter						
Type skole/kurs og organiserte treninger/aktiviteter:	Antall skole/kurs/treninger/aktiviteter	Antall deltakere totalt	-herav fra kommunen	Antall timer tilbudt pr skole/kurs og organiserte treninger/aktiviteter (timer varighet)	Antall timer forbrukt på kurs-/skoletimer og organiserte treninger/aktiviteter på anlegget	
					Totalt	-herav fra kommunen
Golf Grønn Glede	1	30	20	30:00	900:00	600:00
NGF Coaching System	2	15	15	20:00	300:00	300:00
SUM	3	45	35	50:00	1200:00	900:00
Bruk av anlegget til annen aktivitet enn golf						
Type aktivitet/arrangement	Antall deltakere totalt	-herav fra kommunen	Antall timer tilbudt (timer varighet på aktivitetene/arrangementene)	Antall timer forbrukt på aktiviteter/arrangementer på anlegget utenom golfspill		
				Totalt	-herav fra kommunen	
Selskapsarrangement	50	43	04:00	200:00	172:00	
Skirenn	20	20	03:00	60:00	60:00	
SUM	70	63	07:00	260:00	232:00	

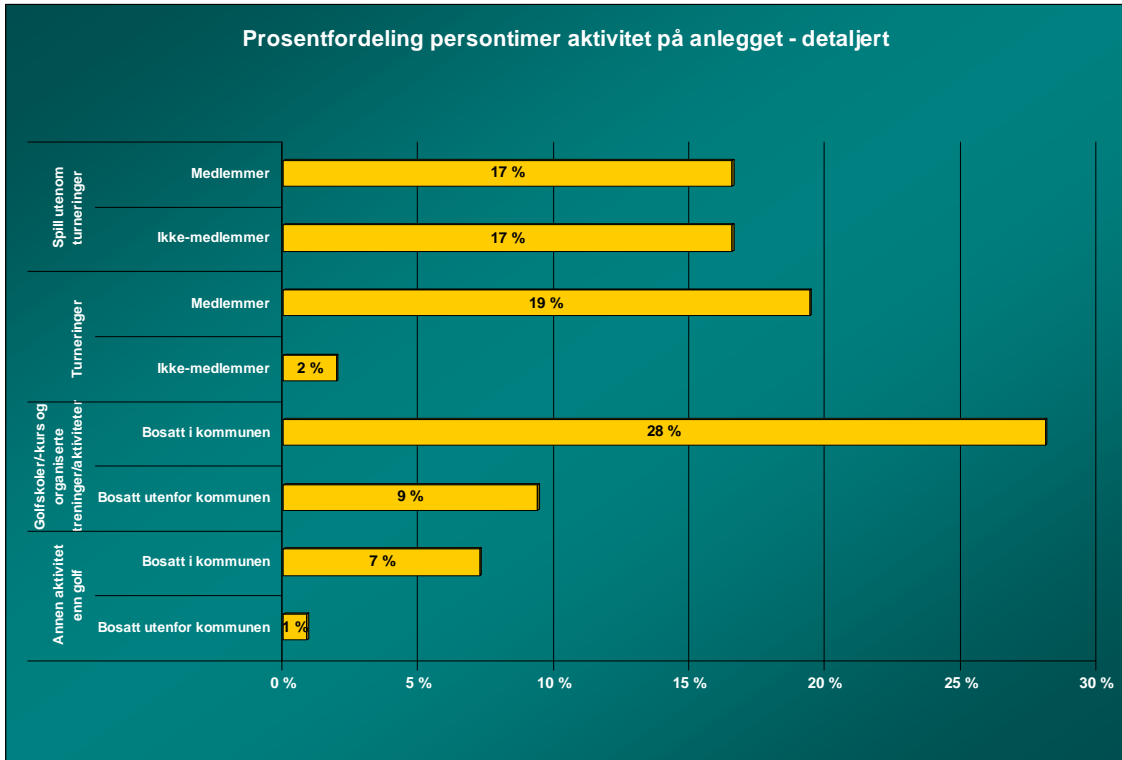
Figur 13: Persontimer og prosentandeler golfrelatert aktivitet på anlegget.

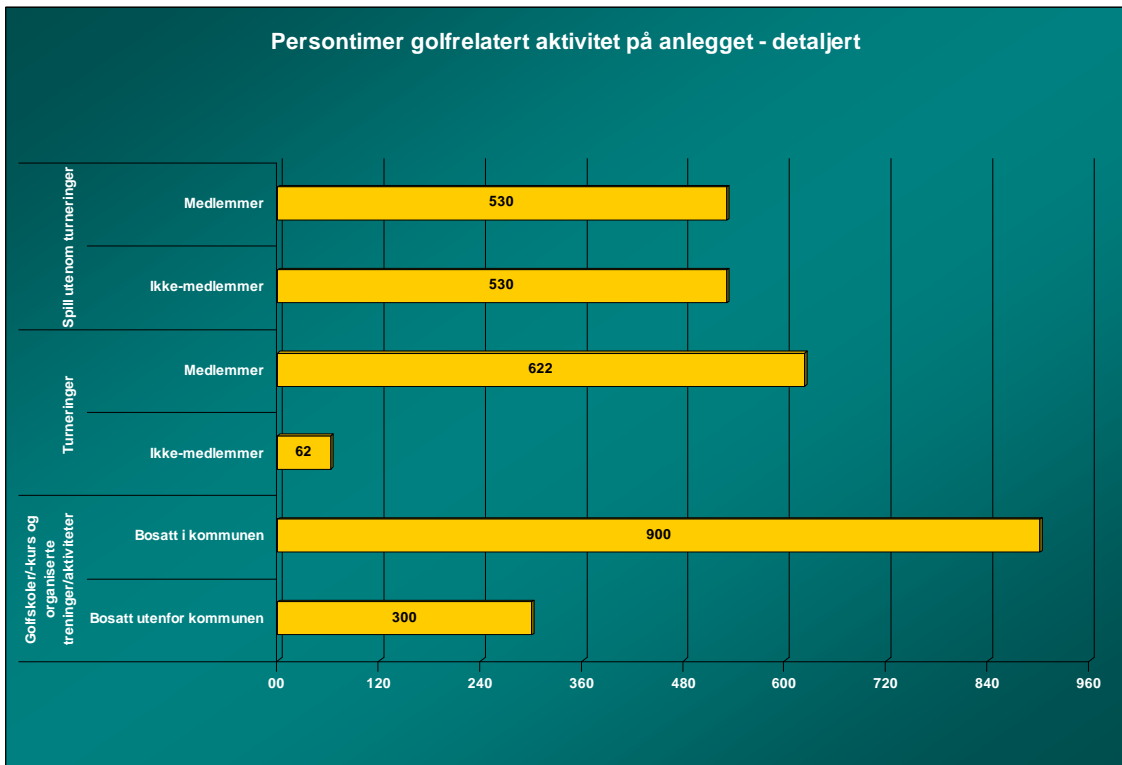
Figur 14: Prosentfordeling golfrelatert aktivitet på anlegget.

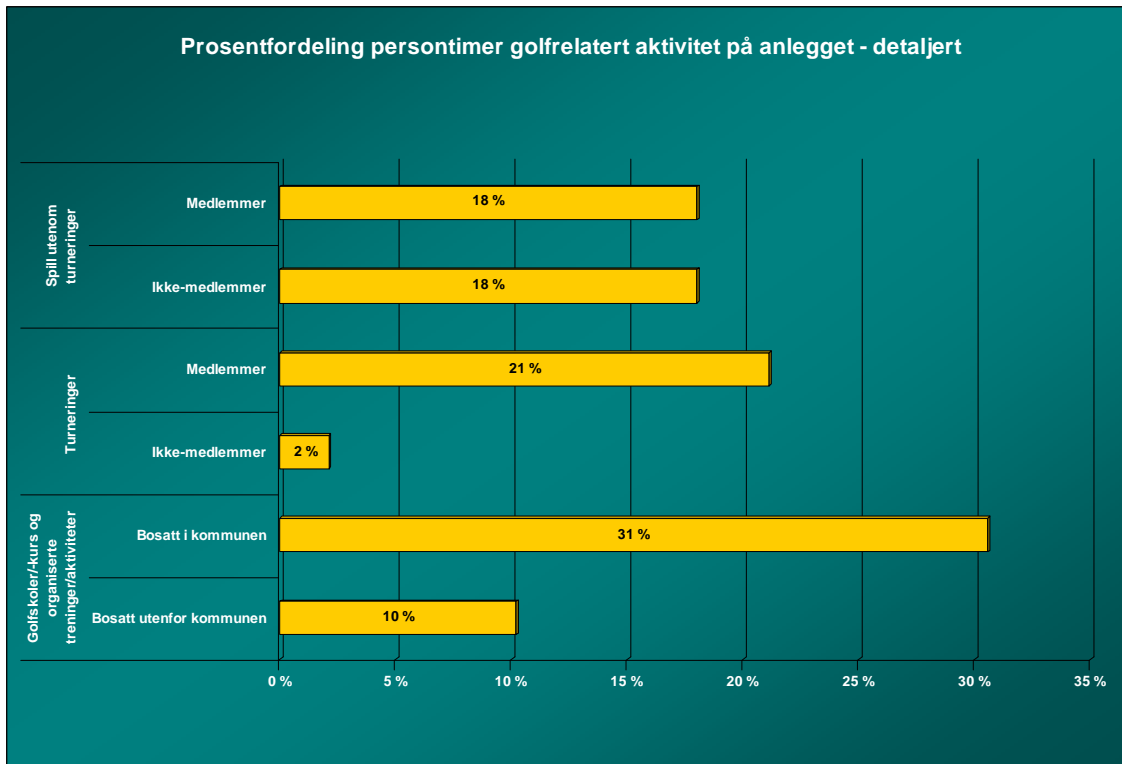
Figur 15: Persontimer aktivitet på anlegget - detaljert.

Figur 16: Prosentfordeling aktivitet på anlegget - detaljert.

Figur 17: Persontimer golfrelatert aktivitet på anlegget - detaljert.

Figur 18: Prosentfordelt golfrelatert aktivitet på anlegget - detaljert.

5.2.3 Samarbeid med lokal næringsliv og næringsutvikling

Golfvirksomhet og øvrig næringsliv i lokalsamfunnet kan ha positive effekter av hverandres eksistens. Dette er sentralt i forhold til et golfanleggs betydning i lokalsamfunnet, jf. 3.1.1 om ringvirkninger. I hvilken grad et golfanlegg bidrar til positive ringvirkninger i lokalsamfunnet, vil imidlertid avhenge av bl.a. i hvilken grad en klarer å utnytte muligheten anlegget gir i forhold til å tiltrekke seg spillere utenfra lokalsamfunnet, og skape ny aktivitet i lokalsamfunnet. Kartlegging av samarbeid med næringslivet er derfor relevant i verktøyet. Verktøyet gir en oversikt over samarbeidspartnere innen næringslivet, og om samarbeidsaktiviteten finner sted på anlegget, i kommunen/lokalsamfunnet forøvrig eller utenfor kommunen/lokalsamfunnet.

Golfklubb/anlegg kan også bidra direkte til næringsutvikling i nærområdet gjennom samarbeid med kommune og/eller næringsaktører, f. eks. ved bygging av fritidsboliger, næringsbygg og øvrige boliger. Verktøyet får her frem to viktige momenter:

- Har klubben eller anlegget bidratt direkte til næringsutvikling i nærområdet; eiendomsutvikling, boliger, hytter, næringsbygg etc.?
- Har klubben eller anlegget planer om å bidra i næringsutvikling i nærområdet; eiendomsutvikling, boliger, hytter, næringsbygg etc.?

5.2.4 Sysselsetting

Et golfanleggs sysselsettingseffekt kan absolutt være av interesse for å måle betydningen i forhold til lokalsamfunnet. Den samlede sysselsettingseffekten kan imidlertid være vanskelig å måle. Den vil bl.a. avhenge av ringvirkninger og alternative arbeidsmuligheter i lokalsamfunnet. Verktøyet går derfor inn for å måle direkte sysselsetting (arbeidsplasser) i golfanlegget, jf. Tabell 7 nedenfor.

Tabell 7: Tabeller fra verktøyet som viser golfanleggets sysselsetting

År: 2008			
Klubb: Golfsvingen			
Sysselsetting			
Sysselsetting i golfvirksomhet (klubb/selskap) :	Antall sysselsatte i golfklubben	Antall sysselsatte i baneselskapet	Samlet sysselsetting
Bosatt i lokalsamfunnet	6	6	11,0
Bosatt utenfor lokalsamfunnet	1	1	2,0
Totalt	6,5	6,5	13,0
Årsverk i golfvirksomhet :	Antall årsverk i golfklubben	Antall årsverk i baneselskapet	Totalt årsverk
Bosatt i lokalsamfunnet	4,0	4,0	8,0
Bosatt utenfor lokalsamfunnet	1,0	2,0	3,0
Totalt	5,0	6,0	11,0

5.2.5 Frivillig arbeid (ulønnet)

Frivillighet kan verdsettes økonomisk ved at det anslås en verdi i kr/timer pr time med frivillig arbeid. Frivillighetens bidrag til enkeltmenneskets livskvalitet, deltakelse og plass i fellesskapet er imidlertid også viktig. Denne verdien er vanskelig kvantifiserbar og vil variere mellom den enkelte. Verktøyet tar kun utgangspunkt i antall timer med frivillig arbeid som kan relateres til golfvirksomheten.

Frivillighet består av delindikatorer som skiller på tid forbrukt til verv, trenertimer og dugnad / komitéarbeid. Verktøyet gir et anslag på hvor mange timeverk som er brukt i løpet av en sesong på verv, trenertimer og dugnad / komitéarbeid. Dette blir av verktøyet presentert som i Tabell 8 nedenfor hvor antall timer frivillig arbeid i løpet av en sesong fremgår. Dersom det skal gis en verdi i kr, må det fastsettes en verdi pr time. Det blir opp til den enkelte klubb hvilken verdi en ønsker å legge til grunn.

Tabell 8: Tabell fra verktøyet som viser totalt antall timer frivillig arbeid i løpet av en sesong (år)

År: 2008		
Klubb: Golfsvingen		
Syssetsetting		
Frivillig arbeid (ulønnet)		
	Anslag på totalt antall	Antall personer
Frivillig arbeid:		
Verv	50,0	20
Instruktører	30,0	2
Dugnad/arrangement	40,0	20
Komitearbeid	20,0	10
Kjøring til turneringer	10,0	5
Annet frivillig arbeid	3,0	3
Sum frivillig arbeid	153,0	60

5.3 Rapportering og bruk av verktøyet

Når en utvikler et verktøy er det nærliggende å vurdere hvordan resultatene kan benyttes. Vi ser for oss flere muligheter. For det første kan dette være et verktøy som benyttes av den enkelte klubb og som kan si noe om utviklingen i faktorene mellom år og over tid. For det andre vil verktøyet være et viktig grunnlag for klubbene både når det gjelder å dokumentere og synliggjøre en golfklubbs og et golfanleggs betydning i lokalsamfunnet. Sist, men ikke minst mener vi at verktøyet vil bidra til en økt bevisstgjøring når det gjelder å utnytte mulighetene som ligger i anlegget og nærområdet.

Det forutsetter at klubben fyller ut og benytter verktøyet over tid.

Dersom verktøyet benyttes i alle klubber i en region/i landet, kan en innhente materialet på regionnivå eller nasjonalt. En sitter da på et materialet som muliggjør en vurdering av forskjeller mellom klubber i en kommune, mellom kommuner og mellom regioner. Slike undersøkelser kan gjennomføres ved at alle klubber sender inn et utfylt grunnlag til golfforbundet som sammenstiller og vurderer, eller at dette settes ut til en ekstern kompetent institusjon. Også på disse nivåene vil det være interessant å følge utviklingen over tid.

Uavhengig av nivå en benytter verktøyet på, vil enkelte faktorer være mulig å sammenlikne mot andre idretter, dette gjelder f.eks. tilskudd pr aktiv, tilskudd i forhold til omsetning, pengestrøm til og fra det offentlige m.m.

Referanser

Akershus idrettskrets. 1999. Idrettens verdiskapning - "Akershusmodellen"

Andersson, Kristofer og Lotta Braunerhielm. 2007. Idrottens roll i samhället. Fallstudier i Värmland och Västergötland - modellbyggande för mätning av idrottens ekonomiska effekter. CERUT. Arbeisrapport 2007:5.

Ericsson, Birgitta. 2003. Lokaløkonomiske virkninger av kulturfestivaler – et metodisk urent farvann, ØF-notat 06/2003

InterConsult Group ASA. 2000. Samfunnsøkonomisk analyse av golfens betydning i Norge. Norges idrettsforbund og olympiske komité. 2007. Idrettspolitisk dokument. Tingperioden 2007-2011.

Norges idrettsforbund og olympiske komité. 2006: Årsrapport

Norges Golf forbund. 2006. Årsrapport. Nedlastet fra URL:
<http://www.idrett.no/t2.aspx?p=70380> 28.4.2008

Norges Golf forbund. 2007. Virksomhetsplan 2008-2009. Nedlastet fra URL:
<http://www.golf forbundet.no/wip4/detail.epl?cat=11958> 28.4.2008.

Vedlegg 1: Prosjektbeskrivelse

Utvikling av et verktøy som kan bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet.

Prosjektet er på oppdrag fra Norges Golfforbund. Frist for ferdigstillelse 1. juni. Norges Golfforbund har etablert en arbeidsgruppe som skal bidra i dette prosjektet, bestående av lederne av avdelingene Barn-, ungdoms- og breddeidrett, Klubb- og kompetanseutvikling, Anlegg og arrangement samt assisterende generalsekretær. Golf er en idrett med kompleks eierstruktur i forhold til anlegg og drift. Enkelte anlegg har både driftsselskap og eiendomsselskap som selvstendige juridiske enheter i tillegg til klubb, mens det i andre tilfeller er den lokale golfklubben som eier og driver anlegget. Det blir en utfordring å gjøre et representativt utvalg og Golfforbundet er sterkt delaktig i utvalgsarbeidet.

Målet med prosjektet:

- Å utvikle et verktøy som kan bidra til å måle betydningen av golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning med vekt på lokalsamfunnet.

Avgrensninger:

- Verktøyet skal ikke omfatte ringvirkingsanalyser av et golfanlegg.
- Verktøyet skal ikke ta hensyn til den eventuelle helsemessige betydningen av et golfanlegg
- Utvikling av verktøy skal gjøres gjennom noen få klubbers deltakelse.

Utviklingen av et verktøy innbefatter to hovedproblemstillinger:

3. Hva skal verktøyet inneholde?
4. Hvordan skal verktøyet kunne brukes?

Fremdriftsplan:

Tema:	Ferdigstillelse
• Ferdig utvelgelse av elementer	1. april 2008
• Ferdigstillelse av verktøy	1. juni 2008

Ad. 1. Elementer som skal inngå i verktøyet.

Et verktøy for å måle alle sider ved en golfklubbs/-anleggs betydning for lokalsamfunnet vil bli veldig vidt og lite realistisk. Det er derfor viktig å få fanget opp de mest vesentlige sider ved en golfklubbs/-anleggs betydning. Vi har her valgt som fremgangsmåte å studere litteratur på området og være i tett dialog med idretten selv for å få definert de indikatorer som bør inngå.

Det er enighet mellom oppdragsgiver og oppdragstager om følgende fremdriftsplan for utvelgelse av elementer til verktøyet:

- 3-6 golfklubber velges ut som "støttespillere" for å bidra til valg av elementer i verktøyet.

- Det sendes ut et spørreskjema til de utvalgte klubber for tilbakemelding på valg av elementer. Skjemaet skal ikke kartlegge de størrelser som inngår i en klubbs virksomhet, men heller være et skjema som gir svar på om de elementer vi ønsker å bruke i et verktøy er dekkende og gode nok for utvikling av et verktøy. For å få avklart at de riktige elementene er med og hvor lett eller vanskelig det er å få dem frem, eller hvor entydige de er, må vi be klubbene besvare postene i skjemaet. Svarene vil ikke bli brukt i noen tallanalyse, men som en test på hvor godt dekkende de enkelte elementer er.

- Oppdragstaker (ØF) foretar en foreløpig analyse av de innkomne svar.

- Spørreskjemaet følges opp av oppdragstaker gjennom intervju med de utvalgte klubbene.

- Det sendes ut et utkast til verktøy til klubbene hvor tilbakemeldingene fra de enkelte klubber er tatt hensyn til. På den måten får vi til slutt et omforent verktøy.

Ut fra de samtaler ØF har hatt med to golfklubber (utenom utvalget), litteraturstudier og tidligere prosjekter på dette området, ser vi for oss at en grovt kan skille mellom 5 hovedindikatorer som bør inngå i verktøyet:

1.1 Pengestrømmer mellom golfklubber/-anlegg og det offentlige.

I et verktøy skal det ligge muligheter for klubb/anleggseier å få synliggjort tilskudd, støtteordninger etc som går fra det offentlige til klubb/anlegget og skatter/avgifter fra klubb/anlegg til det offentlige. Dette vil inkludere blant annet leieutgifter/arealleie.

Hovedindikator: Netto pengestrøm fra det offentlige til klubb/anlegg.

Delindikatorer:

- Tilskudd/støtteordninger fra det offentlige, også via idrettskrets og idrettsråd, til klubb/anlegg. Det vil her bli skilt på om det er tilskudd til drift eller til aktivitet.
- Skatter/avgifter fra klubb til det offentlige.

Delindikatorene skal skille pengestrømmene på kommune, fylke og stat.

1.2 Aktivitetsnivå

En klubbs aktivitetsnivå er en vesentlig faktor i dens betydning for lokalsamfunnet. I denne indikatoren bør følgende delindikatorer inngå:

- *Medlemsmassen*; Fordeling på bosted og alder
- *Bruk av anlegget*; Antall runder gått det siste året, fordelt på medlemmer og greenfeespillere.
- *Turneringer*; Skille her på deltakere fra egen klubb og fra andre klubber (hvor godt utnytter de som får store arrangement de mulighetene som ligger der gjennom markedsføring av anlegget, inntekter etc?).
- *Annen aktivitet*; Hvordan utnytter golfklubbene de muligheter som ligger i omlandet foruten å tilby spill/medlemskap? Viktige faktorer kan være:
 - Golfskoler/-kurs (antall skoler/kurs avholdt i alt/siste året, antall deltakere)
 - Sommerleir (antall sommerleirer avholdt i alt/siste året, antall deltakere)

- Markedsføring i forhold til skoler/arbeidsplasser med tilbud om kurs/bruk av banen.
- Annen næringsvirksomhet utover golfspill i tilknytning til anlegget- dvs. overnattingstilbud/ restaurant/ kafe/ proshop.
- Utleie av banen til andre formål
- Utleie av utstyr

1.3 Samarbeid med lokalt næringsliv/annet næringsliv

Golfklubb/anlegg og øvrig næringsliv i lokalsamfunnet kan ha positive effekter av hverandres eksistens. Spesielt vil vi tro dette er tilfelle i forhold til virksomheter tilknyttet turisme.

1.4 Finansiering av drift foruten tilskudd

Et verktøy bør ta hensyn til hvordan en klubb/anlegg finansierer sin drift, og da gjerne sett opp mot nettoppøstingsanalysen under punkt 1.1. Verktøyet må få frem andeler av driften som er dekket gjennom tilskudd og gjennom øvrige inntektskilder. Inntektskildene, bør hvis mulig, også fordeles på lokalt og ikke-lokalt.

Viktige delindikatorer:

- *Kontingenter*; Hva koster det for medlemmer/ikke medlemmer å benytte seg av anlegget, hva er medlemsprisen, hvor stor andel utgjør medlemskontingenter av de samlede driftsinntekter? Skille på voksne og barn/unge.
- *Sponsor-/reklameinntekter*
- *Øvrige driftsinntekter*
- *Frivillig arbeid*; Frivillighet kan verdsettes økonomisk, men frivillighetens bidrag til enkeltmenneskets livskvalitet, deltakelse og plass i fellesskapet er også viktig. Delindikatorer som skiller på tid forbrukt til verv, trenertimer og dugnad.

1.5 Sysselsetting

Et golfanleggs sysselsettingseffekt kan absolutt være av interesse for å måle betydningen i forhold til lokalsamfunnet. Den samlede sysselsettingseffekten kan imidlertid være vanskelig å måle. Den vil bl.a. avhenge av ringvirkninger og alternative arbeidsmuligheter i lokalsamfunnet. Vi går derfor inn for å måle direkte sysselsetting (arbeidsplasser) i golfanlegget.

Ad. 2 Utvikling av verktøyet

I del 2 skal alle innsamlede elementer settes inn i en brukervennlig modell som de enkelte klubber kan benytte for å anslå deres betydning i forhold til lokalsamfunnet.

Vi ser per i dag for oss et verktøy i form av et regneark med poster for de enkelte elementer og grunnlagsinformasjon som ligger i elementene. I verktøyet vil det også følge med en detaljert forklaring av indikatorberegninger og av de elementer som inngår.

Vedlegg 2: Skjema

Verktøy for å gjennomføre pengestrømsanalyser og måle golfvirksomhetens samfunnsmessige betydning

VIKTIG INFORMASJON. Les dette før skjemaet fylles ut.

Skjemaet nedenfor er et verktøy for å måle en golfvirksomhets samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet og til å gjennomføre en pengestrømsanalyse mellom golfvirksomheten og det offentlige.

Skjemaet fanger ikke opp alle sider av en golfvirksomhets samfunnsmessige betydning. Bl.a. er det helsemessige aspektet utelatt. Dette vil være gjenstand for egne analyser senere.

Med golfvirksomhet menes golfklubben og det anlegget den er tilknyttet.

En forutsetning for å kunne si noe om en golfklubbs betydning i lokalsamfunnet, er at det gis en definisjon og avgrensning av hva en legger i lokalsamfunnet. Dette verktøyet tar som utgangspunkt at lokalsamfunnet avgrenses til den kommune anlegget ligger i. Hvis denne avgrensningen er unaturlig for virksomheten, kan det i skjemaet lages en egen definisjon og avgrensning av lokalsamfunnet. Det er da viktig at det gis en beskrivelse av hva som legges i begrepet. I skjemaet skal det konsekvent skilles mellom i og utenfor lokalsamfunnet. Dersom lokalsamfunnet defineres og avgrenses til kommunen anlegget ligger i, vil det i skjemaet bli bedt om å skille mellom i og utenfor kommunen. Når en har definert lokalsamfunnet (enten som kommunen, eller noe annet) må en i forbindelse med utfyllingen av skjemaet være konsekvent i forhold til valgt definisjon.

Eksempel: Punkt 1.1 Driftsinntekter. Dersom lokalsamfunnet er definert til å være kommunen, vil Inntekter "fra kommunen" være inntekter som personer og bedrifter med bostedsadresse i kommunen bidrar med. Ved en alternativ definisjon av lokalsamfunnet blir det tilsvarende de inntekter som personer og bedrifter med bostedsadresse innenfor det definerte lokalsamfunnet bidrar med. Dette skal da føres "fra lokalsamfunnet".

Alle tallrubrikker skal fylles ut. Dersom dere f.eks ikke har inntekter eller deltakere skal dere fylle ut med 0.

Dersom det er vanskelig/umulig å skille mellom størrelser/verdier generert innenfor og utenfor kommunen/lokalsamfunnet, så skal hele beløpet føres i kolonnen "Innenfor kommunen / innenfor lokalsamfunnet".

Skjemaet er utviklet av Østlandsforskning i samarbeid med Norges Golf forbund. Spørsmål vedrørende utfylling av skjemaet kan rettes til Norges Golf forbund v/ Rune Hauger, e-post: Rune.Hauger@golfforbundet.no, mobilnr.: +47 920 17 065

Registreringsskjema for året :

Navn på klubb:

Kommune anlegget ligger i:

Kommunenummer:

Lokalsamfunnet defineres som kommunen anlegget ligger i. Hvis dette er en unaturlig definisjon, så oppgi nedenfor klubbens definisjon. F.eks. radius antall km fra anlegget eller hjemkommune og omkringliggende kommuner/nabokommuner (navngis).

Klubbens definisjon:

0. Organisering klubb/anlegg:

Golf er en idrett med kompleks eierstruktur i forhold til anlegg og drift. Enkelte anlegg har både driftsselskap og eiendomsselskap som selvstendige juridiske enheter i tillegg til klubb. For andre er det den lokale golfklubben som eier og driver anlegget. Opplysninger om eierstruktur må fylles ut, da det kan ha betydning for hvordan de øvrige poster fylles ut og dermed påvirker elementene som inngår i verktøyet.

Sett kryss

Banen driftes av klubben

Banen driftes av eget baneselskap

Beskriv avtale vedrørende eierforhold og bruk av banen.

1. Inntekter og pengestrømmer til og fra det offentlige, og fra idrettskrets og særforbund 2008

Et verktøy bør ta hensyn til hvordan golfklubben/-anlegget finansierer sin drift. Verktøyet bør få fram andeler av driften som er dekket gjennom tilskudd og gjennom øvrige inntektskilder. Inntektskildene, bør hvis mulig, også fordeles på lokalsamfunnet og utenfor lokalsamfunnet. Hvis ikke egen definisjon av lokalsamfunnet er valgt (se innledningen), vil det si fra kommunen og utenfra.

I et verktøy skal det ligge muligheter for klubb/anleggseier til å få synliggjort tilskudd, støtteordninger etc. som går fra det offentlige til golfklubben/-anlegget og skatter/avgifter fra golfklubb/-anlegg til det offentlige. Dette gir grunnlag for en analyse av pengestrømmer mellom klubb og det offentlige.

Alle kr.beløp skal fylles inn med hele tall, men kan runde av til nærmeste tusen. Dvs. at kr 150243 skal føres som 150243 eller 150000, ikke 150.

1.1 Driftsinntekter og totale driftskostnader 2008

Der dere ikke har inntekter skal dere fylle ut med 0. Hvis det ikke er mulig å skille mellom i og utenfor kommunen/lokalsamfunnet, føres hele beløpet i kolonnen "fra kommunen"/"fra lokalsamfunnet".

	Totaltall	Prosentfordeling
Inntekt fra kommunen	0	
Inntekt utenfor kommunen	0	
Total driftsinntekt	0	
Totale driftskostnader	0	

Inntekter, fordelt på:	Aldersfordeling	Inntekt		
		2008	Inntekt	
			Fra kommunen	Utenfor kommunen
Medlemskontingent	0 - 19 år	0		
	20 år og eldre	0		
Treningsavgift	0 - 19 år	0		
	20 år og eldre	0		
Greenfee	0 - 19 år	0		
	20 år og eldre	0		
Sponsorer		0		
Golfbutikk (Proshop)		0		
Driving range		0		
Kafeteria/catering		0		
Turneringer		0		
Kurs		0		
Tilskudd		0		
Øvrige driftsinntekter		0		

2008	
Totale driftskostnader	

Hvis "Øvrige driftsinntekter", spesifiser:

1.2 Pengestrømmer til og fra det offentlige

2008

Det er viktig at alle støtteordninger/tilskudd fra det offentlige til golfvirksomheten og alle avgifter etc. fra virksomheten til det offentlige blir ført i tabell 1.2. I de tilfeller hvor det er Idrettsrådet som har innstilt på fordeling, må det føres hvilket forvaltningsnivå det kommer fra. F.eks innstiller Idrettsrådet fordeling av LAM (lokale aktivitetsmidler), men pengene er et statlig tilskudd, og føres i kolonnen "Fra stat" under.

Fra det offentlige		Fra kommune	Fra fylket	Fra stat	Totalt
Tilskudd til	Aktiviteter				0
	Drift				0
	Investeringer				0
Øvrige støtteordninger					0
Offentlige refusjoner	Sykepenger m.m.				0
	Momsrefusjon				0
Sum pengestrøm fra det offentlige		0	0	0	0

Til det offentlige	Til kommune	Til fylket	Til stat	Totalt
Merverdiavgift				0
Arbeidsgiveravgift				0
Inntektsskatt				0
Leieutgifter til det offentlige; hus, utstyr etc.				0
Arealleie til det offentlige				0
Kommunale avgifter				0
Annet				0
Sum pengestrøm til det offentlige	0	0	0	0

Fra det offentlige; Spesifiser nærmere type tilskudd og øvrige støtteordninger:

Til det offentlige; Spesifiser nærmere Annet:

1.3 Tilskudd fra idrettskrets og særforbund

2008

		Fra Idrettskrets	Fra NGF	Totalt
Tilskudd til	Aktiviteter			0
	Drift			0
	Investeringer			0
Øvrige støtteordninger				0
Sum tilskudd		0	0	0

Spesifiser nærmere type tilskudd og øvrige støtteordninger:

2. Aktivitetsnivå

2008

En klubbs aktivitetsnivå er en vesentlig faktor for dens betydning for lokalsamfunnet. Det er viktig å få skilt aktivitetsnivå på aldersgrupper/kjønn og brukere/medlemmer fra lokalsamfunnet og utenfor lokalsamfunnet. Videre er det viktig å registrere all aktivitet i tilknytning til anlegget. Hvordan golfklubbene utnytter de muligheter som ligger i omlandet foruten å tilby spill/medlemskap er også viktig.

I tabell 2.1 skal det føres antall medlemmer pr. 31.12 i henhold til idrettsregistreringen

I tabellene nedenfor hvor dere skal føre tidsforbruk, må det føres i timer og minutter.

Dvs. er gjennomsnittlig tidsforbruk 4 timer og 40 minutter, må det føres som 04:40. Dette for å kunne regne ut riktig tid.

Minutter må alltid føres selv om det er null. F. eks. 4 timer blank føres som 04:00

2.1 Antall medlemmer totalt i klubben, totalt og fordelt på bosted, aldersgruppe og kjønn pr 31.12

2008

Medlemmer	Bostedsadresse i kommunen		Bostedsadresse utenfor kommunen		Totalt
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	
0 - 12 år					0
13 - 19 år					0
20 - 25 år					0
26 - 39 år					0
40 - 66 år					0
67 år og eldre					0
Totalt	0	0	0	0	0

2.2 Bruk av anlegget til spill utenom turneringer

2008

Runder spilt og spilletid	6 hull	9 hull	18 hull	Totalt antall timer anlegget
Runder spilt av medlemmer i klubben				00:00
Runder spilt av greenfeespillere				00:00
Totalt runder spilt				
Gj.snitt tid per runde				
Totalt antall timer per bane	00:00	00:00	00:00	00:00

Husk å før tid som kl.tid. Dvs. timer:minutter. Eks. 4 timer og et kvarter føres som 04:15, ikke 4,25, og 4 timer blank føres som 04:00

2.3 Bruk av anlegget til turneringer

2008

Deltakelse og antall turneringer	Klubbturneringer	Forbunds- turneringer	Sponsor- turneringer	Andre type turneringer	Totalt
Antall turneringer					0
Antall dager med turneringer					0
Totalt antall deltakere fra egen klubb					0
- herav med bosted i kommunen					0
Totalt antall deltakere fra andre klubber					0
herav med bosted utenfor kommunen					0

Runder spilt og tidsforbruk på banen	Klubb- turneringer	Forbunds- turneringer	Sponsor- turneringer	Andre type turneringer	Totalt antall timer turneringsspill på anlegget
Runder spilt av medlemmer i klubben					00:00
Runder spilt av ikke-medlemmer					00:00
Totalt runder spilt	0	0	0	0	
Gj.snitt tid per runde					
Totalt antall timer per turnering	00:00	00:00	00:00	00:00	00:00

Husk å før tid som kl.tid. Dvs. timer:minutter Eks. 4 timer og et kvarter føres som 04:15, ikke 4,25, og 4 timer blank føres som 04:00

3. Samarbeid med lokalt næringsliv (næringsaktører)

2008

Golfklubb/anlegg og næringslivet i lokalsamfunnet kan ha positive effekter av hverandres eksistens. Et eksempel kan være at golfklubber samarbeider med virksomheter tilknyttet turisme. Kartlegging av samarbeid med næringslivet er derfor relevant. Næringslivsaktivitet på selve anlegget, så som butikker, mat/forpleining etc., skal også føres her.

Har dere forpliktende samarbeid med næringsliv (næringsaktører) på eller utenfor anlegget? (Sett kryss)

Ja:

Nei:

Hvis ja, kryss av nedenfor for hvilken type næringsliv/næringsaktører det gjelder for.

Næringsliv / næringsaktører	På anlegget	I kommunen for øvrig	Utenfor kommunen
Overnatting			
Mat/forpleining			
Andre aktivitets-/opplevelsesbaserte næringer			
Trykkeri			
Bank			
Forsikring			
Transport			
Butikker			
Andre, spesifiser:			

Gi en beskrivelse av hvilken type avtale dere har med de ulike aktørene nevnt over:

4. Næringsutvikling

2008

Golfklubb/anlegg kan også bidra direkte til næringsutvikling i nærområdet gjennom samarbeid med kommune og/eller næringsaktører. For eksempel ved bygging av fritidsboliger, næringsbygg og øvrige boliger.

Har slikt samarbeid bidratt direkte til næringsutvikling i nærområdet (eiendomsutvikling, boliger, hytter, næringsbygg etc.) ?

Sett kryss

Ja:

Nei:

Hvis Ja, hvem har vært initiativtaker ?

Det kan settes flere kryss

Klubb

Baneselskap

Kommune

Næringsaktører

Spesifiser nærmere type næringsutvikling og samarbeid med kommune og næringsaktører:

Har klubben eller anlegget planer om å bidra i næringsutvikling i nærområdet (eiendomsutvikling, boliger, hytter, næringsbygg etc.) ?

Sett kryss

ja:

nei:

Hvis Ja, hvem er initiativtaker ?

Det kan settes flere kryss

Klubb

Baneselskap

Kommune

Næringsaktører

Spesifiser nærmere type næringsutvikling og samarbeid med kommune og næringsaktører:

5. Sysselsetting (lønnet)

2008

Et golfanleggs sysselsettingseffekt kan være av interesse for å måle betydningen i forhold til lokalsamfunnet. Den samlede sysselsettingseffekten kan imidlertid være vanskelig å måle. Den vil bl.a. avhenge av ringvirkninger og alternative arbeidsmuligheter i lokalsamfunnet. Her måles derfor kun direkte sysselsetting (arbeidsplasser) og årsverk i golfklubben og anlegget.

Sysselsetting i golfvirksomhet (klubb/selskap) :	Antall sysselsatte i golfklubben	Antall sysselsatte i baneselskapet	Samlet sysselsetting
Bosatt i kommunen			0
Bosatt utenfor kommunen			0
Totalt	0	0	0

Årsverk i golfvirksomhet :	Antall årsverk i golfklubben	Antall årsverk i baneselskapet	Totalt årsverk
Bosatt i kommunen			0,0
Bosatt utenfor kommunen			0,0
Totalt	0,0	0,0	0,0

6. Frivillig arbeid (ulønnet)

2008

Frivillighet kan verdsettes økonomisk, men frivillighetens bidrag til enkeltmenneskets livskvalitet, deltakelse og plass i fellesskapet er også viktig. Dette er vanskelig å måle. Her registreres derfor kun et anslag på hvor mange timeverk i løpet av en sesong som brukes på verv, trenertimer og dugnad/arrangementer. Her skal det føres inn hele tall, ikke tidsformat som under pkt. 2.

Frivillig arbeid:	Anslag på totalt antall timer forbrukt til:	Antall personer deltatt
Verv		
Instruktører		
Dugnad/arrangement		
Komitearbeid		
Kjøring til turneringer		
Annet frivillig arbeid		
Sum frivillig arbeid	0	0

Hvis andre typer frivillig arbeid; spesifiser type og anslå timer og antall deltakere i løpet av året registreringene gjøres i forhold til:

- Verktøyknapper

Verktøyknapper

Nedenfor er det verktøyknapper. Du kan klikke på knappene og komme rett inn i de enkelte tabelloppstillinger/figurer som du ønsker å ta ut. Tabellene er lagt i en utskriftsmessig form. For å ha nytte av verktøyknappene, må skjemaet fylles ut først.

Utskrift skjema	"Utskrift skjema" skriver ut hele skjemaet.
Utskrift verktøyknapper	"Utskrift verktøyknapper" skriver ut siden med verktøyknappene.
Tabell driftsinntekter	"Tabell driftsinntekter" leder deg rett til utskriftsvennlige tabeller, både absolutttall og prosentfordelinger. Det er også her egne oversikter for spill- og kontingentinntekter.
Figurer driftsinntekter	"Figurer driftsinntekter" leder deg til figuroversikter av driftsinntekter, 4 i alt. 1. Fordeling driftsinntekter, 2. Inntektsfordeling i og utenfor kommune/lokalsamfunnet, 3. Inntektsfordeling bruk av banen og 4. Inntektsfordeling bruk av banen, fordelt på innenfor og utenfor kommune/lokalsamfunn.
Tabeller Tilskudd/støtteordninger	"Tabeller/støtteordninger" leder deg til tabeller av pengestrømmer til/fra det offentlige, netto pengestrøm fra det offentlige og tilskudd fra idrettsorganer.
Tabeller medlemmer	"Tabeller medlemmer" leder deg til tabeller med absolutttall og prosentandeler, fordelt på kjønn, alder og bosted i og utenfor kommune/lokalsamfunn bosted.
Figurer medlemmer	"Figurer medlemmer" leder deg til figuroversikter for medlemsmassen, 3 i alt. 1. Medlemssammensetning kjønnsfordelt og i og utenfor kommune/lokalsamfunn. 2. Medlemssammensetning fordelt på alder. 3. Medlemssammensetning fordelt på kjønn og alder.
Tabeller - Bruk av anlegget til spill/turneringer	"Tabeller - bruk av anlegget til spill/turneringer" leder deg til tabeller over bruk av anlegget til spill utenom turneringer, bruk av anlegget til turneringer, runder spilt og tidsforbruk på banen.
Tabeller - Øvrig bruk av anlegget	"Tabeller - Øvrig bruk av anlegget" leder deg til tabeller over bruk av anlegget til golfskoler/-kurs og organiserte treninger/aktiviteter og bruk av anlegget til annen aktivitet enn golf.
Rapportgenerator - anlegg	"Rapportgenerator - anlegg" leder deg til tabeller med absolutttall og prosentfordelinger for aktivitet på anlegget. Det er oppsummeringstabeller og detaljerte tabeller for totalaktivitet og golfrelatert aktivitet. Tidsforbruk blir avrundet automatisk til timer.
Figurer - bruk av anlegget	"Figurer - bruk av anlegget" leder deg til figuroversikter for bruk av anlegget, 8 figurer i alt. Det er figurer for persontimer og prosentfordelt persontimer. Alle figurer viser fordeling på aktiviteter og enkelte skiller også på bosted og medlemmer/ikke medlemmer.
Tabeller sysselsetting og frivillig arbeid	"Tabeller sysselsetting og frivillig arbeid" leder deg til tabeller over sysselsatte og frivillig arbeid i golfvirksomheten.
Oversikt samarbeid lokalt næringsliv	"Oversikt samarbeid lokalt næringsliv" leder deg til tabelloversikt over type samarbeidspartnere, fordelt på anlegg, i og utenfor kommune/lokalsamfunn og beskrivelse av samarbeid.
Oversikt næringsutvikling	"Oversikt næringsutvikling" leder deg til oversikt over deltakelse i næringsutvikling, samarbeidspartnere og beskrivelse.
Gå til skjemaet	"Gå til skjemaet" leder deg tilbake til øverst i skjemaet.

Verktøy for Golfklubber

På oppdrag fra Norges Golfforbund er det utviklet et verktøy som kan bidra til å måle golfklubbers/-anleggs samfunnsmessige betydning i lokalsamfunnet. Verktøyet skal ha en lav brukerterskel og de nødvendige dataene som inngår skal være lett tilgjengelig. Fokus er rettet mot finansiering av golfvirksomheten, pengestrømmer mellom virksomheten og det offentlige, aktivitetsnivå, samarbeid med lokale aktører og sysselsetting/frivillig arbeid. Verktøyet omfatter ikke ringvirkingsanalyser og de helsemessige aspekter ved et golfanlegg. Dette verktøyet vil gi en form for dokumentasjon og samtidig bidra til en synliggjøring og bevisstgjøring av den samfunnsmessige betydningen slike klubber/anlegg har i et lokalsamfunn. Verktøyet vil i tillegg gi grunnlag for å følge med på utviklingen i enkelte faktorer over tid. Dette vil også bidra til økt bevisstgjøring.

Rapport nr.: 17/2008

ISSN nr: 0809-1617